TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

ADANA İL MERKEZİNDEKİ TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN DRAMA TEKNİKLERİ ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

YAKUP UÇAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

ADANA İL MERKEZİNDEKİ TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN DRAMA TEKNİKLERİ ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

YAKUP UÇAR

Danışman: Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA
Jüri Üyesi: Prof. Dr. Faruk YILDIRIM
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ahmet AKKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2019

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından İlköğretim Ana bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Ömer Tuğrul Kara
(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Faruk YILDIRIM

Üye: Doç. Dr. Ahmet AKKAYA

ONAY
Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
…/…/2019

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. / /2019

Yakup UÇAR

ÖZET

ADANA İL MERKEZİNDEKİ TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN "DRAMA TEKNİKLERİ" ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

Yakup UÇAR

Yüksek Lisans Tezi İlköğretim Ana Bilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA
Ağustos 2019, 78 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin drama teknikleri hakkında görüşlerinin belirlenmesi ve drama içerisinde yer alan teknikleri ne düzeyde bildikleri ve kullandıklarının tespit edilmesidir. Bu araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yönteme örnektir. Araştırmanın örneklemi 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Adana'nın Çukurova, Seyhan ve Yüreğir ilçelerindeki ortaokullarda görev yapan ve araştırmaya katılmayı kabul eden yüz altmış altı Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır Çalışmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde yüzde ve frekans analizi, nitel verilerde ise içerik analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin anlatı, doğaçlama, pandomim, zihinde canlandırma tekniklerini iyi düzeyde bildikleri; sıcak sandalye, süreçsel drama ve donuk imgeler gibi teknikler hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin büyük çoğunlunun anlatı tekniği haricindeki drama tekniklerini az kullandıkları veya hiç kullanmadıkları belirlenmiştir. Öğretmenler, bu teknikleri kullanırken gerek kendilerinin gerekse de öğrencilerin drama konusunda çok fazla bilgi eksiği olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca bu teknikleri kullanamama nedenleri arasında sınıfların çok kalabalık olması, mekânın yetersizliği öne çıkmaktadır.

Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini niçin kullandıklarına dair açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar neticesinde drama tekniklerinin öğrencilere öz güven aşıladığı, kendini ifade etme becerisini kazandırdığı, öğrencinin yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirdiği ve dersin kolay anlaşılmasına yardımcı olduğu gibi yanıtlar öne çıkmaktadır. Öğretmen görüşleri doğrultusunda, drama tekniklerinin yaygınlaşması için

uygulamalı eğitimlerin verilmesi, Türkçe ders saatinin artırılması, bağımsız bir drama dersinin olması, okullardaki fiziki yapının iyileştirilmesi gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Türkçe eğitimi, Türkçe öğretmenleri, drama teknikleri.

ABSTRACT

THE VIEWS OF TURKISH TEACHERS IN ADANA PROVINCE CENTER ON "DRAMA TECHNIQUES"

Yakup UÇAR

Master Thesis, Department of Elementary Education
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Ömer Tuğrul KARA
August 2019, 78 pages

The purpose of this study is to determine the views of Turkish language teachers about drama techniques and to reveal the level of knowledge and use of the techniques in drama. Research is an example of a mixed method in which qualitative and quantitative research methods are used together. The sample of this research one hundred and sixty-six Turkish language teachers working in secondary schools in Çukurova, Seyhan and Yüreğir districts of Adana during the 2017-2018 academic year. In the study; the questionnaire form created by the researcher was used. Percentage and frequency analysis were used for the quantitative data and content analysis was used for the qualitative data**.**

As a result of the research, it was concluded that the teachers had a good knowledge of narrative, improvisation, pantomime and mind animation techniques; It was concluded that they did not know much about techniques such as hot seating, process drama and dull images. It was concluded that most of the teachers used drama techniques other than narrative technique or did not use it at all. The teachers stated that both themselves and the students lacked much information about drama when using drama techniques. In addition, the reasons for not being able to use these techniques are that the classes are very crowded and the inadequacy of the space in the class. As a result of the answers of Turkish language teachers to open-ended questions about the positive aspects of drama methods, drama techniques instill confidence in students, gain students the abilities of expressing themselves give them, develop students' creativity and imagination and help to understand the class easily. According to the opinions of the Teachers, it was indicated that to give pratical training to enhance drama tecniques,

to increase the number of Turkish classes to have a drama lesson externally and to improve physical structure of the schools.

Key words: Turkish education, Turkish teachers, drama techniques.

ÖN SÖZ

Son yıllarda ülkemizde yaşanan teknolojik gelişmeler eğitim-öğretim ortamını derinden etkilemiştir. Teknoloji ile iç içe geçmiş bir yaşam beraberinde farklı özellikteki öğrencilere yaratıcı öğrenme ortamları oluşturmaktadır. Özellikle yeni nesil teknoloji ile büyüyen öğrencilerin mevcut öğrenme ortamlarından çok çabuk sıkıldığı, dikkatlerinin dağıldığı artık yadsınamaz bir gerçektir. Bu durum öğretmenlerin işini zorlaştırmaktadır. Öğrencilerin ilgisinin diri tutulması, merakının uyandırılması, öğretme-öğrenme sürecinin verimli hale gelmesi, biribirinden farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin eğitim ortamlarında uygulanmasını gerektirmektedir. Her öğrenciyi öğrenme sürecine katabilecek, ders süresi boyunca öğrencilerin dikkatini canlı tutabilecek yöntemlerden biri de dramadır.

Drama; günlük yaşamdan beslenen, ısınma canlandırma ve değerlendirme aşamaları olan, içerisinde birçok tekniği barındıran bir yöntemdir ve içerisinde bulunan teknikler sayesinde drama etkinlikleri gerçekleştirilir. Dramanın aşamalarını ve tekniklerini bilmeyen birinin bu yöntemi kullanması da mümkün değildir.

Drama teknikleri; öğrencilerin problem çözme, iletişim kurma gibi becerilerini geliştirmekle beraber öğrencilere bir gruba ait olma hissi de vermektedir. Kendini bir gruba ait hisseden öğrenci öğrenme ortamında kendine güven duyacak böylelikle öğrenme kolaylaşacaktır. Türkçe dersinde temel dil becerilerinin ve dil bilgisi öğrenme alanının geliştirilmesi, yaratıcılık ve hayal gücünün ortaya çıkarılması birden fazla duyu organının harekete geçerilmesi için drama tekniklerinin Türkçe öğretmenlerince bilinip uygulanması gerekir.

Bu araştırmanın; Türkçe eğitiminde drama tekniklerinin kullanımına yön vereceği ve drama teknikleri konusunda öğretmenlerde farkındalık oluşturacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın tüm aşamalarında bilgi, destek ve tecrübesiyle her zaman yanımda olan ve benden desteğini esirgemeyen değerli hocam / danışmanım Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA'ya; lisans ve yüksek lisans hayatımda her zaman değerli görüşlerine başvurduğum, daima bilgi ve önerilerinden faydalandığım değerli hocam Prof. Dr. Faruk YILDIRIM'a; ölçme araçlarının geliştirilmesinde ilgisini esirgemeyen Prof. Dr. Ahmet DOĞANAY'a ve Doç. Dr. Işıl TANRISEVEN'e ayrıca verilerin analizinde yardımcı olan Arş. Gör. Hülya BİNOKAY'a sonsuz teşekkürlerimi iletmek isterim. Hayatımın her döneminde bana yol gösteren, rehberlik eden Karaisalı Lisesinden değerli hocalarım Mehmet Soner ODUNCU'ya ve Tuncay ŞAHİN'e çok

teşekkür ederim. Hayatım boyunca bana destek olan, hiçbir zaman beni yalnız bırakmayan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yakup UÇAR
Ağustos 2019

Not: Bu tez Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından SYL-2017-9568 proje numası ile desteklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **vi**
ÖN SÖZ ..... **viii**
İÇİNDEKİLER ..... **x**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xiii**
EKLER LİSTESİ ..... **xiv**

BÖLÜM I
GİRİŞ

1.1. Problem 4
1.2. Araştırmanın Amacı 5
1.3. Araştırmanın Önemi 6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 6
1.5. Tanımlar 7

BÖLÜM II
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ YAYINLAR

2.1. Türkçe Eğitimi ve Drama 8
2.2. Türkçe Eğitiminde Kullanılan Drama Teknikleri 11
2.2.1. Temel Drama Teknikleri 11
2.2.1.1. Doğaçlama 11
2.2.1.2. Rol Oynama 12
2.2.2. Yardımcı Drama Teknikleri 13
2.2.2.1. Anlatı 13
2.2.2.2. Bilinç Koridoru 14
2.2.2.3. Bölünmüş Ekran 14
2.2.2.4. Dansla Drama 15
2.2.2.5. Dedikodu Halkası 15
2.2.2.6. Dramatizasyon 16

2.2.2.7. Düşünce İzleme 16
2.2.2.8. Forum Tiyatrosu 17
2.2.2.9. Fotoğraf Anı / Tablo 18
2.2.2.10. Gerçek An 18
2.2.2.11. Geriye Dönüş (Flashback) 19
2.2.2.12. Görüşmeler-Sorgular 19
2.2.2.13. Katılımcı Liderlik (Öğretmenin Role Girmesi) 20
2.2.2.14. Kenardan Yönlendirme (Dışardan Yönlendirme) 20
2.2.2.15. Kukla Draması 20
2.2.2.16. Mektuplar 21
2.2.2.17. Müzikle Drama 21
2.2.2.18. Özel Mülkiyet / Bitmemiş Nesneler 21
2.2.2.19. Pandomim 22
2.2.2.20. Resim Yapma 22
2.2.2.21. Ritüeller-Seremoniler 23
2.2.2.22. Rol Değiştirme 23
2.2.2.23. Rol İçinde Yazma 23
2.2.2.24. Rol Kartları 23
2.2.2.25. Sıcak Sandalye 24
2.2.2.26. Toplantı Düzenleme 24
2.2.2.27. Zihinde Canlandırma 25
2.2.2.28. Süreçsel Drama 25
2.2.2.29. İmge Tiyatrosu 26
2.2.2.30. Buzdağı 26
2.2.2.32. Gölge Oyunu 26
2.2.2.33. Koro Halinde Konuşma 27
2.2.2.34. Başlık Koyma 27
2.2.2.35. Yaşam Çemberi 27
2.2.2.36. Uzman Görüşü 28
2.2.2.37. Duvarların Kulakları Var 28
2.2.2.38. Toplu Çizim 28
2.2.2.39. Zaman Çizgisi 29
2.2.2.40. Manşet 29
2.2.2.41. Donuk İmge 29

2.3. Konuyla İlgili Araştırmalar 30

BÖLÜM III
YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli 33
3.2. Çalışma Evreni ve Örneklem 36
3.3. Veri Toplama Araçları 37
3.3.1. Drama Teknikleri Bilgi Düzeyi ve Kullanma Düzeyi Anketi 37
3.3.2. Öğretmen Görüşme Formu 38
3.4. Verilerin Toplanması 39
3.4.1. Nicel Verilerin Toplanması 39
3.4.2. Nitel Verilerin Toplanması 39
3.5. Verilerin Analizi 40
3.5.1. Nicel Verilerin Analizi 40
3.5.2. Nitel Verilerin Analizi 40

BÖLÜM IV
BULGULAR

4.1. Nicel Verilerden Elde Edilen Bulgular 42
4.1.1. Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Bilme ve Kullanma Düzeylerine İlişkin Bulgular 42
4.2. Nitel Verilerden Elde Edilen Bulgular 48
4.2.1. Türkçe Öğretmenlerinin Görüşme Sorularına Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular 49

BÖLÜM V
TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Adana İl Merkezinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerine İlişkin Bilgi Düzeyi ve Kullanma Düzeyine Dair Tartışma ve Yorum 56
5.2. Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Dersi İçin Hangi Drama Tekniğini veya Tekniklerinin En Uygun Olduğunu Düşünmekte Olduklarına Dair Görüşlerine İlişkin Tartışma ve Yorum 57

5.3. “Türkçe Dersinde Kullandığınız Bir Drama Tekniğini Nasıl Uyguladığınızı Açıklayınız?” Sorusuna Dair Tartışma ve Yorum 57
5.4. Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Uygularken Karşılaştıkları Güçlüklere Dair Tartışma ve Yorum 58
5.5. Türkçe Eğitiminde Drama Tekniklerinin Yaygınlaşması İçin Ne Gibi Çalışmalar Yapılmalıdır? Sorusuna Dair Tartışma ve Yorum 59

BÖLÜM VI
SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar 61
6.2. Öneriler 62
6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler 63
6.2.2. Yapılacak Araştırmaya Yönelik Öneriler 63

KAYNAKÇA 64
EKLER 69
ÖZGEÇMİŞ 78

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Drama Eğitimi Alma Durumlarına Göre Dağılımları 42

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet ve Hizmet Süresine Göre Dağılımları.....43

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Drama Tekniklerini Bilme Düzeyi Yüzde ve Frekans Dağılımları.....44

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Drama Tekniklerini Kullanma Düzeyi Yüzde ve Frekans Analizi Dağılımları 46

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Çalışma Grubunun Hizmet Süresi ve Cinsiyete Göre Dağılımı 49

Tablo 6. Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Dersi İçin Hangi Drama Tekniğinin veya Tekniklerinin En Uygun Olduğunu Düşünmekte Olduklarına Dair Görüş Dağılımı 49

Tablo 7. Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Kullanma Nedenlerine Yönelik Görüşleri.....51

Tablo 8. Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Nasıl Uyguladıklarına Dair Görüşleri Dağılımları 52

Tablo 9. Drama Tekniklerini Uygularken Karşılaştıkları Güçlüklere Dair Öğretmen Görüşleri Dağılımlar 53

Tablo 10. Türkçe Eğitiminde Drama Tekniklerinin Yaygınlaşmasına Dair Öğretmen Görüşleri Dağılımları 54

Tablo 11. Öğretmenlerin Soruların Haricinde Verdikleri Cevaplar..... 55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yakınsayan Desen 34
Şekil 2. Araştırmada İzlenen Süreç 35

EKLER LİSTESİ

Sayfa

EK 1. Anket Uygulama İzin Belgesi 70
EK 2. Anket Formu..... 71

GİRİŞ

Ülkemizde eğitim sisteminde son yıllarda yaşanan gelişmelerle bireyleri nitelikli yetiştirmek için öğretim programlarında köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda geleneksel eğitim anlayışının yerini yapılandırmacı yaklaşım almıştır. Yapılandırmacı yaklaşımla eğitim sistemimizde yenilikçi yöntem ve teknikler kullanılmaya başlanmış, dersin işlenişinde bunlardan yararlanılması her geçen gün artmıştır.

Yöntem ve teknik terimleri eğitimciler arasında tek tek ele alındığı gibi daha çok birlikte kullanılmıştır. Bazen bu iki terim anlamsal boyutta birbirine de karıştırılmıştır. Yöntem; "tarz, usul, metot, yol ve yaklaşım" kelimeleriyle ifade edilmektedir. Genel yaklaşım olarak bu terimin Türkçesi "yöntem", İngilizcesi "metot", Arapçası "usul" olarak kullanılır (Kara, 2014, s. 76). Başka bir tanımla yöntem, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için özellikle seçilen ve izlenilen düzenli yol veya bir amaca ulaşmak için izlenen en kısa yoldur. Teknik ise hem günlük hayatta hem de eğitim süreci içerisinde pek çok anlamıyla karşımıza çıkar. Her şeyden önce kelime eski Yunancada "sanat" anlamına gelir. Teknik, Türkçe sözlükte ise şöyle tanımlanır: (1) Bir sanat, bir bilim, bir meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsi. (2) Fizik, kimya, matematik vb. pozitif bilimlerden elde edilen verileri iş ve yapım alanında uygulama. (3) Bu uygulamaya dayanan, bu uygulamaya ilişkin. (4) Yol, beceri, yöntem (Türkçe Sözlük, 2011, s. 2306). Eğitim sürecinde teknik; bir yöntemi uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içi etkinlikler bütünü olarak düşünülebilir. Yöntemi planlama; tekniği ise bir uygulama biçim olarak değerlendirebiliriz. Kısacası teknik eğitim sürecinde kullanılan yöntemin kişiler, yer, zaman, fiziksel şartlar, araç ve gereçlere bağlı olarak uygulanış şekline denir. Tüm bu tanımlara göre yöntem, hedefleri gerçekleştirmek amacıyla teknikleri, içeriği, araç-gereçleri belirleyen öğretme yoludur. Teknik ise, öğretim materyallerini sunmada ve öğretim etkinliklerini yapılandırmada izlenen özel bir yoldur. Buna göre; öğretimin hedeflerine ulaşmayı sağlayan yollara öğretim yöntemi, yöntemin uygulama biçimine teknik adı verilmektedir (Kara, 2014, s. 76).

Türkçe programında yer alan hedeflerin gerçekleşmesi ve programda öngörülen bilgi, beceri ve tutumların öğrencilere etkili bir biçimde kazandırılabilmesi için Türkçe öğretmenlerinin yöntem ve teknik zenginliğine sahip olması gerekir (Demirel, 2003). Öğretmenin öğretme yeteneği kapsamında ele alınan öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma becerisinin, öğretimin etkililiği açısından önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Bu çerçevede öğretmenin konuyu öğretmesinde amaçlara ulaşmak için

seçeceği öğretim yöntem ve teknikler; konulara, öğrencilerin yaşlarına, ön öğrenmelerine, beklentilerine, ilgilerine, derse yönelik tutumlarına uygun olmalı; öğrencileri eleştirel ve yaratıcı düşünmeye, araştırmaya yönlendirmelidir. Öğrenmenin gerçekleşmesi, etkili bir iletişimin varlığına, etkili bir iletişimin varlığı ise ancak ve ancak öğretim dilinin doğru bir biçimde kullanılmasına bağlıdır. Okuduğunu veya dinlediğini anlayamayan; bilgi, düşünce ya da duygularını sözlü veya yazılı olarak anlatamayan bir öğrencinin okulunda başarılı olması da beklenemez (Tekin, 1980). Buna göre; özellikle ilköğretimde bütün derslerin temelini Türkçe öğretiminin oluşturduğu dikkate alındığında, Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu kapsamda kendi dilinde uzmanlaştıkça fikir yapısı, düşünme gücü gelişen; duygu ve istek inceliği kazanan; millî ve küresel kültür birikimini anlamaya başlayarak karakterini geliştiren öğrenci, diğer dersleri de büyük ölçüde başaracaktır. Bunun yanı sıra Kavcar, Oğuzkan ve Sever'in (1995) de vurguladığı gibi, Türkçe dersinin diğer bütün derslerle ve öğrencinin ilerideki eğitim ve iş hayatıyla doğrudan ilişkili olması, Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin önemini ortaya koyar.

Yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda hazırlanan eğitim programları, öncekilerden farklı olarak öğrenme alanlarına göre hangi yöntemlerin uygulanabileceğine yer vermiş; böylece programın uygulayıcısı olan öğretmenlere nerede ve ne zaman hangi yöntemlerin kullanılabileceği konusunda yol göstermiştir. Türkçe öğretim programında dersin öğrencilerin ilgisini çekecek, ezberden uzak, günlük hayatla ilişkili olmasına dikkat edilmiştir. Çağdaş yaklaşımların benimsediği anlayışın öğretmenlerin üzerine düşen sorumluluk ve görevin artmasına neden olduğu açıkça görülmektedir. Bu yaklaşım Türkçe öğretmenlerinden öğrenme ortamında öğrencinin ilgisini çekecek materyalleri kullanmalarını, öğrenciyi harekete geçiren, onlara sorumluluk veren yöntem ve teknikleri uygulamasını sağlar. Ayrıca Türkçe öğretmenlerinin öğrenme ortamında, öğrencinin bilgiye nasıl ulaşacağı, ulaştığı bilgiyi günlük hayatta nasıl kullanabileceği konusunda onlara rehberlik etmesi gerekir. Yöntem ve teknik kullanımı öğretmenlerin alanlarına da hâkim olmalarını; öğrenme-öğretme sürecini daha verimli bir şekilde sürdürmelerinine yardımcı olur. Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenden bilgiyi doğrudan aktarmak yerine onları bilgiye yönlendirecek şekilde yönlendirmesi ve bu süreçte farklı yöntem-teknik ve yaklaşımları kullanması beklenir.

Türkçe dersi bir bilgi aktarım dersi değil aksine bütünüyle beceri dersidir. Becerilerin kazanılması ise uygulama ve deneyimlerle sağlanır. Uygulamalar büyük çoğunlukla tekniklerle hayata geçirilir, bu açıdan derste öğrencinin becerisini göstermesine fırsat tanıyacak tekniklerin kullanımı önemlidir. Çağdaş eğitim sistemi ve Türkçe öğretim programı farklı yöntem ve teknik kullanılmasına fırsat tanır. Drama bu yöntemlerin en önemlilerindendir.

Drama; öğrencinin yaparak, yaşayarak, algılayarak, kavrayarak ve aktif bir şekilde öğrenmesini sağlar. Drama; tiyatro tekniklerinden yararlanarak bir yaşamı, bir davranışı ve tümceyi oyunlar ve doğaçlamalar geliştirerek canlandırmaktır. Türkçe eğitiminde özellikle temel dil becerilerinin kazanılmasında aktif rol oynar. Dinleme konuşma, okuma, yazma becerilerini geliştirmek için drama en iyi ortamı oluşturur. Bu yöntemin bir ucunun hayata dayanması, etkili öğrenmeye fırsat vermesi, soyuttan somuta kolay bir geçiş ortamı yaratması bir ifade ve beceri dersi olan Türkçe dersinde kullanılan alternatif bir yöntem olmasını sağlamıştır. Öğrenciler tarafından en az katılımın olduğu, birçoğunun kendini sakladığı dil bilgisi derslerinde bile öğrenciyi aktif hâle getirebilmek için drama en uygun yöntemdir (Kara, 2007, s. 97). Drama; hazırlık, ısınma, canlandırma ve değerlendirme gibi aşamalardan oluşan, lider veya öğretmen yardımıyla yapılan, içerisinde belirli teknikler kullanılan, farklı çatışmalardan, olaylardan veya durumlardan beslenen bir grup etkinliğidir. Adıgüzel'e göre (2015) drama bir yöntem olarak kullanıldığında ilginin arttırılmasını, duygu ve düşüncelerin harekete geçirilmesini, özellikle anlama ve anlatma becerilerinin üst düzeye çıkarılmasını, üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesini, öğrenme sürecinin daha zevkli hale gelmesini sağlar.

Drama yöntemi, içerisindeki teknikler sayesinde hayata geçirilmekte ve sınıf ortamında uygulama şansı bulmaktadır. Öğrenciye bilgi sunmanın yanı sıra öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişiminde etkili olacak etkinlikleri de planlayan öğretmenler, öğrenim süreci içerisinde birçok sorunla karşılaşırlar. Bu sorunların temelinde verilen bilgilerin uygulamaya geçirilememesi yatmaktadır. Bu yönüyle öğretmenin öğrenme süreci içerisinde yer alan yöntem, teknik ve strateji konusundaki bilgi ve uygulama düzeyinin ön plana çıktığını görmekteyiz. Etkili bir öğretimin gerçekleştirilebilmesi için öğrenme ortamında öğrenciye sorumluluk veren, öğrenme sürecinde öğrenciyi merkeze alan, onların yaratıcılık ve hayal güçlerini ortaya çıkaran drama tekniklerinin kullanılması önemlidir.

1.1. Problem

Ülkemizde son yıllarda eğitim alanında yaşanan gelişmelerle öğretim programları yeniden düzenlenmiş ve programın uygulayıcısı olan öğretmenlere büyük sorumluluklar verilmiştir. Böylelikle öğretmenlerden dersi anlatmaları değil dersi yaşatmaları, öğrenciyi susturmaları değil öğrenciyi konuşturmaları, derse aktif olarak katmaları ve her geçen zaman diliminde kendilerini güncellemeleri beklenmektedir.

Bir öğretmeni diğerlerinden ayıran özelliği; öğrenme ortamında uyguladığı yöntem ve tekniklerdir. Türkçe öğretmeninin "Bu yöntem ve teknikleri niçin uyguluyorum, bu yöntem ve teknikler Türkçe dersi için ne kadar uygun?" gibi soruları yanıtlaması ve etkili öğretim tekniklerinin nasıl uygulandığı hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Türkçe dersi öğretim programı'nda temel dil becerilerinin öğrenciye günlük yaşamda kullanılabilecek şekilde kazandırılması ön plana çıkmıştır.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda araştırmacılar Türkçe öğretiminde drama yöntemi kullanmanın öğrencilerin temel dil becerilerinin geliştirilmesinde, dil bilgisi konularının öğretilmesinde, yaratıcılıklarının geliştirilmesinde, güzel konuşma becerisinin kazandırılmasında uygulanabilirliğini ortaya koymuşlardır (Karateke, 2006; Güney, 2009; Kara, 2010; Yeşilyurt, 2011; Tutuman, 2011; Aykaç, 2011; Kardaş, 2018). Yapılan bu çalışmalar incelendiğinde dramanın Türkçe öğretiminde birçok amacın gerçekleştirilmesinde uygulanabilir bir yöntem olduğu, öğrenmede kalıcılığı arttırdığı, temel dil becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Her şeyden önce bir Türkçe öğretmeninin öğrenme süreci içerisinde gerek sözlü iletişim gerekse de beden dili açısından "bir tiyatro oyuncusuymuş" gibi davranması ve drama tekniklerini de kullanarak eğlenceli, öğrencilerin öğrenirken mutlu olduğu, öğrenciler arasında iletişimi güçlendiren öğrenme ortamlarını sağlaması gerekir. Bu nedenle Adana il merkezindeki Türkçe öğretmenlerinin "drama teknikleri" üzerine görüşleri araştırılacaktır.

Alanyazına bakıldığında drama için "yöntem" ve "teknik" terimlerinin kullanıldığını ve bu terimler arasındaki ayrımın yapılmadığını görülmektedir. Ayrıca bu alanda doğrudan drama tekniklerini ele alan ve bu tekniklerin Türkçe öğretmenleri tarafından ne düzeyde bilindiğini ve uygulandığını gösteren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma dramanın kendine özgü teknikleri olan bir yöntem olduğunu belirtmesi ve bu drama tekniklerinin Türkçe öğretmenleri tarafından ne düzeyde bilinip kullanıldığını gösteren ilk çalışma olması bakımından önemlidir. Alanyazın incelendiğinde Türkçe eğitiminde dramayla ilgili çalışmaların genellikle "dramanın öğrenci başarısına etkisi, dil becerilerine etkisi, dramanın bir yöntem olarak

diğer yöntemlerle karşılaştırılması" konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Alanyazında dramayla ilgili öğretmen görüşlerini ele alan çalışma sayısı diğer çalışmalara göre oldukça azdır. Özellikle Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini ne düzeyde bildiği ve kullandığı, dramayla ilgili görüşlerinin ne olduğunu doğrudan ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Alanyazındaki bu eksikliğin giderilmesi için Türkçe öğretmenlerinin drama teknikleriyle ilgili bilgi ve kullanma düzeylerinin belirlenmesi, drama teknikleriyle ilgili görüşlerinin araştırılaması gerekmektedir.

Alt Problemler

1. Adana il merkezinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerine ilişkin bilgi düzeyi nedir?
2. Adana il merkezinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini kullanma düzeyi nedir?
3. Adana il merkezinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin drama teknikleri hakkında görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Türkçe eğitimini etkileyen unsurların başında öğretmenin kendisi gelir. Çünkü Türkçe öğretmenleri; temel dil becerilerinin doğru ve etkili bir biçimde öğretilmesinde, beş duyu organına hitap eden eğitim ortamının oluşturulmasında, öğrencilerin bireysel farklılıklarının göz önünde tutulmasında önemli rol oynarlar. Ayrıca Türkçe öğretmenleri, öğrencilerin; üst düzey düşünme becerilerinin (eleştirel düşünme, yaratıcılık vb.) geliştirilmesinde, dil bilgisi kurallarının sezdirilmesinde, derslere etkili bir biçimde işlenmesinde, dersle ilgili uyaranların çeşitliliğinin arttırılmasında, sınıf ortamının düzenlenmesinde ve konuların hazırlanma sürecinde drama teknikleriyle ilgili yeterli düzeyde bilgi ve beceriye sahip olması gerekir. Bu bakımdan, Türkçe öğretiminde drama tekniklerinin öğretmenler tarafından ne düzeyde bilinip kullanıldığının ortaya çıkarılması önemlidir.

Türkçe öğretimi, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal gelişim alanlarına katkı sağlayan dil, duygu ve düşünce eğitimi sürecidir. Bu yönüyle, Türkçe öğretmenlerinin, dersin öğretiminin niteliğini etkileyen tüm değişkenlere yönelik olarak kendisini yetiştirmiş olması gerekir. Daha yalın bir anlatımla; temel dil becerilerinin etkinlik temelli öğretilmesi, sadece ders kitaplarına bağlı kalınmayarak öğrencilerin ilgisini çekecek oyunlarla dersin işlenmesi, birden fazla duyu organına hitap eden eğitim ortamlarının

oluşturulması, öğrencinin gelişim düzeylerine uygun yöntem ve tekniklerle dersin işlenilmesi Türkçe öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Öyleyse Türkçe dersi öğretimi için oldukça uygun olan "drama teknikleri" konusunda Türkçe öğretmenleri yeterince bilinçli mi? sorusunun sorulması ve Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini ne düzeyde bilip kullandıklarının araştırılması önemlidir. Bu çalışmada Adana il merkezindeki Türkçe öğretmenlerinin "drama teknikleri" konusunda görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda dünyada ve ülkemizde bilginin önemi hızla artmakta, bununla birlikte "bilgi" kavramı ve "bilim" anlayışı da değişmekte, teknoloji hızla ilerlemekte, tüm bu değişimleritakip edebilmek için de toplumların, bireylerinden beklediği beceriler değişmektedir. Bu doğrultuda ülkemizde de öğretim programlarında değişim ve güncellemelere gidilmiş ve bilginin ezberletilmesi yerine sezdirilmesi ve uygulama yoluyla öğretilmesi amaçlanmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programında "öğretmenlerden öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek için öğrenme ortamlarında yöntem, teknik öğretimine ve bunların kullanılmasına yönelik olarak gerekli yönlendirmeleri yapmaları beklenir" ifadesi yer almaktadır (Türkçe dersi öğretim programı, 2018). Bu ifadeden yola çıkarak Türkçe dersi öğretiminde kullanılabilecek en uygun yöntemlerden biri dramadır. Bu çalışma drama yöntemi ve bünyesindeki teknikler hakkında öğretmen görüşlerine yer vermesi bakımından önemlidir.

Çalışmada Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerine ilişkin bilgi ve kullanma düzeyi araştırılmıştır. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçlar; Türkçe dersi öğretim programlarının geliştirilmesine, Türkçe öğretiminde drama tekniklerinin kullanılmasında farkındalık oluşturulmasına ve Türkçe öğretmenlerine yönelik eğitim programlarının içeriğinin zenginleştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Türkçe eğitimi için etkili bulunan bir yöntemin uygulanma veya uygulanmama nedenleri Millî Eğitim Bakanlığı için bir öneri niteliği taşıması açısından da bu araştırma önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, Adana il merkezinde görev yapan 209 Türkçe öğretmeni ile sınırlıdır.

2. Araştırma, ölçme araçlarından elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Türkçe Öğretimi: Türkçe öğretimi, öğrencilerin gelişimsel alanlarına katkı sağlayan dil, duygu ve düşünce eğitimi sürecidir. Türkçe öğretiminin amacı; anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi, sözcük dağarcığının zenginleştirilmesi, temel dil bilgisi kurallarının kavratılması, düşünce güçlerinin geliştirilmesi, dil sevgisi ve bilincinin uyandırması yönlerinden öğrencileri yetiştirmektir (Sever, Kaya & Aslan, 2006, s. 7).

Drama: Drama, tiyatro tekniklerinden yararlanarak bir yaşamı, bir davranışı ve tümceyi oyunlar ve doğaçlamalar geliştirerek canlandırmaktır (Kara, 2007, s. 97).

Drama Teknikleri: Dramanın hayata geçirilmesini sağlayan, ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarına yön veren, drama sürecini devamlı kılan doğaçlama ve rol oynamanın temelini oluşturduğu, dramanın içerisinde yer alan tekniklerdir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ YAYINLAR

2.1. Türkçe Eğitimi ve Drama

Türkçe öğretimi; öğrencilerin okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel dil becerilerinin kazandırılmasını amaçlamaktır. Öğrencinin içinde yaşadığı toplumla iletişim kurması, ana dilini etkili bir şekilde kullanması, duygu ve düşüncelerini sözlü, yazılı olarak anlatabilmesi açısından Türkçe öğretimi büyük önem taşımaktadır. Türkçe öğretiminin etkili bir yolla yapılabilmesi için de kullanışlı strateji, yöntem ve tekniklerin uygulanması gerekir.

> *"Drama birden fazla duyuyu harekete geçirdiği için en etkili öğretim yöntemlerinden biridir. Özellikle Türkçe derslerinde dil becerilerini geliştirmek, anlama ve anlatmayı daha etkin hâle getirmek için yaratıcı dramaya başvurmak gerekir"* (Aytaş, 2008, s. 15).

Drama yöntemi, Türkçe öğretiminde zaman zaman dramanın içerisinde yer alan ve ayrıca eğitim bilimlerinde kullanılan dramatizasyon tekniği ile karıştırılmaktadır. Aytaş (2008) göre drama; yazılı bir metne bağlı olmayan drama ve yazılı bir metne bağlı olan drama olmak üzere iki şekilde uygulanmaktadır. Yazılı bir metne bağlı olarak uygulanan dramayla anlatılmak istenen aslında dramanın bir alt tekniği olan dramatizasyondur.

Türkçe öğretiminde drama yönteminin uygulanması çocukların doğaçlama ve rol oynama teknikleriyle sözlü ve yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinin yanında, bir durumu özgün bir şekilde ifade edebilmelerine yardımcı olur. Türkçe dersi etkinliklerinde öğretmen, öğrencilerden kendi deneyimledikleri, gözlemledikleri veya etkilendikleri bir olayı veya durumu canlandırmalarını isteyebilir. Böylelikle öğrencilerin kendilerini rahat bir şekilde ifade etmelerini, öz güven sahibi olmalarını sağlar. Özellikle edebî metinlerin özetlenmesinde ya da bu metinlerin çözümlenmesinde bu yöntem oldukça faydalıdır (Yalçın & Aytaş, 2002, s. 4). Bu ve benzeri etkinliklerde tiyatro türüne daha yakın olan dramatizasyondan daha çok doğaçlama tekniğine başvurulur. Dramatizasyonda öğretmen etkinliklerde ön plandayken doğaçlamada öğrenci ön plana çıkar.

Drama teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen bir etkinliğe katılan öğrenciler eğlenerek öğrenirler. Sınıf içerisinde güçlü arkadaşlık bağı kurarlar. Drama

tekniklerinin kullanıldığı Türkçe dersinde öğrenciler yeni deneyimler kazanır ve yeni kavramlar öğrenir. Yeni kavramlar yeni kelimeler demektir, böylelikle öğrenciler kelime hazinleri geliştikçe kendilerini daha güçlü ve etkili bir şekilde ifade ederler. Öğrendikleri ve hoşlandıkları kelimeleri, cümleleri tekrarlarlar.

"Drama sanatıyla çocuk dramanın kavramlarını ve sürecinde yer alan kelimeleri öğrenirken, dramadaki değişik etkinliklerde rol alarak, duygular ve hareketler yoluyla kelimeler arasında ilişki kurmayı ve birleştirmeyi öğrenir. Böylece çocuğun kelime hazinesinde artma görülür" (Şahbaz, 2004, s. 41).

Drama, içerisindeki teknikler aracılığıyla öğrenme ortamında pekçok duyu organını işin içine kattığı için öğrenme kalıcıdır. Türkçe eğitiminin temel amacı konuşma, dinleme, okuma ve yazma olarak sınıflandırdığımız temel dil becerilerini geliştirmektir. Başta konuşma ve dinleme olmak üzere drama tüm becerilerin geliştirilmesinde aktif olarak kullanılabilir. Drama teknikleri; bir duygu veya düşüncenin, hareket, mimik, jest ve sözle karşı tarafa aktarılmasıdır. Bir başka ifadeyle bir konu veya olayın canlandırılması, hissederek anlatılması, hayata uyarlanmasıdır. Drama teknikleri çocukların anlama ve anlatma becerilerini, kişiliğini geliştirir. Türkçe dersi; her şeyden önce anlama ve anlatma dersidir ve bu yüzden bireyin kendini ifade etmesinde en çok kullandığımız dramayla özdeşleşir. Çocuklar, drama teknikleriyle çevresindeki insanlarla etkili bir şekilde iletişimde bulunmayı, duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşmayı öğrenir.

Çocuk; drama etkinlikleri içinde yer alırken düşünme, konuşma, dinleme, anlatma ve yaşıtları ile iletişim kurma gibi beceriler kazanır (Aral vd., 2003, s. 84).

Drama teknikleri aracılığıyla öğrenci konuşurken sesinin tonunu, akıcılığını, hızını ayarlayabilir. Sesini, (vurgu ve-tonlama) en iyi şekilde kullanmayı öğrenir ve güzel konuşma becerisini geliştirir. Çocuklar duygularını, düşüncelerini daha anlaşılır biçimde ifade edebilir ve sözcükleri doğru ve yerinde kullanmayı öğrenir. Sözcüklerin eylemle bütünleşmesi ifadenin daha rahat aktarılmasını sağlar ve çocukların konuşma becerisi gelişir.

Drama etkinliklerinde çocuklar; düşünür, konuşur, dinler, anlatır, iletişim kurar. Drama etkinlikleri esnasında öğrencilere epeyce bir vakit ayrıldığından öğrenciler kendilerini daha rahat ifade edebilir (Karapınarlı, 2007, s. 14).

Türkçe öğretimi dersi, her şeyden önce bir dil öğretimidir. Demirel ve Yağcı dramanın dil becerilerinin geliştirilmesi açısından yararlarını şöyle ifade

etmişlerdir:

1. Etkili ve doğru dinleme becerisini geliştirir.
2. Çocuğun kendine güvenini arttırır.
3. Anlama yeteneğini ve yaratıcılığını arttırır.
4. Akıcı konuşmayı geliştirir.
5. Dil hâkimiyeti ve iyi ifade yeteneğini geliştirir (Demirel &Yağcı, 1999,s. 71).

Drama teknikleri, öğrenciye farklı sosyal roller ve statülerle ilgili farklı dil biçimlerini kullanabilme fırsatı kazandırır.

Drama teknikleri aracılığıyla Türkçe dersinde birçok edebî metin sıkıcı olmaktan kurtarılır ve öğrencilere bir ders havası dışında öğretilir. Metin çalışmaları yaşayarak kalıcı bir şekilde öğrenilir. Drama teknikleri sayesinde öğrenilecek her konu daha somut daha gerçekçi bir şekle dönüşeceğinden öğrenci daha kolay öğrenecektir.

> *"Türkçe ve edebiyat derslerinde bir hikâye ve şiir dramatize edilerek bu metinlerle ilgili pek çok bilgi kalıcı olarak öğretilir. Sıkıcı metin tahlilleri yerini zevkli ve yaşamın içinde yer alan deneyimlere bırakır. Kelimeler ezberlenmez kelimelerin hayattaki görevleri yaşayarak öğrenilir"* (Kara, 2007, s. 17).

Çocuklara drama teknikleri sayesinde Türk dilinin zenginlikleriyle tanışma olanağı sağlanır. Drama teknikleri en çok da yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirir.

> *Türkçe ve sözlü anlatım derslerinde yapılacak dramatizasyon çalışmaları ile öğrenci önce: Ben kimim? Neredeyim? Ne yapıyorum? Çevremde neler, kimler ve ne tür insanlar var? gibi temel sorunlarla yola çıkacak, giderek kendisini, çevresini, arkadaşlarını ve başka insanları daha iyi tanıyıp tanıtır hale gelecektir. Böylece etkili anlatım, değişik, kimliklere bürünme, ekip çalışması ve grup uyumu, duyu ve beden organlarını çalıştırma, başkalarıyla ilişkiler ve kişilik gelişimi bakımından büyük bir canlılık gerçekleşecek, öğrenci topluluk içinde rahatça konuşabilecek, bütün bunların yararı öteki derslerde de kendini gösterecektir. Bu arada öğrenci, yorum ve hayal gücünü kullanma, yaratıcılık bakımından gelişecektir"* (Kavcar, 2006, s. 26).

Türkçe öğretiminde okuma, yazma, dinleme, konuşma becerilerini günlük hayatta kullanma amacı; çoklu uyaranlı öğrenme ortamını zorunlu kılar.

Türkçe eğitiminin temel amacının anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek olduğu dikkate alındığında bu becerilerin geliştirilmesi için en uygun yöntemlerden birisi de dramadır (Karadağ &Çalışkan, 2005, s. 94).

2.2. Türkçe Eğitiminde Kullanılan Drama Teknikleri

Drama yöntemi içerisinde pekçok teknik barındırmaktadır. Bu çalışmada Türkçe eğitiminde kullanılan teknikler üzerinde durulacaktır.

Dramada tekniklerinin çoğu tiyatro alanına dayanır. Bunun dışında eğitim bilimleri ve psikoloji alanında kullanılan bazı teknikler de dramaya uyarlanmış ve onun içerisinde yer almıştır (Adıgüzel, 2015). Drama içerisinde yer alan "doğaçlama ve rol oynama" drama yönteminin omurgasını oluşturduğundan temel drama teknikleri olarak isimlendirilir.

2.2.1. Temel Drama Teknikleri

Doğaçlama ve rol oynama dramanın tüm aşamalarında yer alır, onun vazgeçilmez iki tekniğidir. Bu iki teknik dramanın ana yapısını oluşturduğundan temel teknikler olarak isimlendirilirler.

Öncelikli olarak tiyatro alanın doğaçlama, rol oynama gibi temel tekniklerinden doğrudan faydalanan drama; canlandırmayı bu iki temel teknik üzerine kurar. Bir yönüyle eğitimde dramanın bir yöntem olarak kullanılması doğaçlama ve rol oynamanın kullanılıp kullanılmamasıyla ilgilidir (Adıgüzel, 2006b, s. 23). Drama yönteminin hayat bulması bu iki tekniğin kullanılmasına bağlıdır.

2.2.1.1. Doğaçlama

Dramanın içerisinde birçok teknik kullanılmaktadır. Bunlar içerisinde süreci besleyen, canlandırmaların temelini oluşturan teknik doğaçlamadır. Doğaçlamanın öğrenciler üzerinde önemli bir etkisi vardır. Öğrenciler birdenbire karşılaştıkları durumlarda ani kararlar vererekesorunlara hızlı çözümler bulmaya çalışırlar. Doğaçlama yaşamın kendisidir ve yaşamdan beslenir. Doğaçlama sayesinde öğrenciler geçmiş yaşamlarındaki bilgilerinden yararlanarak günlük yaşama çok çabuk uyum sağlayabilirler.

"Doğaçlama sözcüğünün dilimizde tam bir karşılığı bulunmamakla beraber, etimolojik bir yaklaşımla 'improvisation' sözcüğünü 'öngörülmeyen'

olarak çevirmek olasıdır" (Aslan, 2007, s. 36).

Öğrenciler; doğaçlama tekniği ile yapılan etkinliklerde jest ve mimiklerini etkili kullanırlar, vurgu ve tonlamalara dikkat ederler. Doğaçlamalarda seslerini alçaltıp yükseltebilir; diksiyon çalışmaları da yapabilirler. Türkçe eğitiminde öğrencinin kendisini özgür hissedeceği, , grup içerisinde iletişimde bulunabileceği tekniklerin kullanılması gerekir. Doğaçlama tekniği ile öğrencilerin temel dil becerilerini geliştirebilecekleri, kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri görülür. Türkçe dersi içerisinde bir temadan, sinopsisten (kurgusal izlek) bir şiirden veya bir öyküden yola çıkarak doğaçlamalar yapılabilir. Doğaçlamada öğrenciler başta kendi bedenleri olmak üzere ulaşabildikleri herhangi bir nesneyi kullanabilir. Bu tür eylemlerde özgünlük ve yaratıcılık ön plandadır ve bu eylemler öğretmen tarafından teşvik edilmelidir. Aynı zamanda doğaçlamayla öğrenciler sözcük dağarcığında aktif olmayan sözcükleri harekete geçirme fırsatı yakalarlar. Sözcüklerin bilinçaltlarındaki anlamları ortaya çıkarılarak farklı şekillerde kullanılmaları için ortam oluşturulur.

2.2.1.2. Rol Oynama

İngilizce "role play" olarak adlandırılan bu teknikte öğrenciler canlandırmalar içerisinde kendi gerçeklerini ve deneyimleri yansıtırlar. Birçok çocuk için başkasının karakterine bürünmek ve onu canlandırmak yabancı oldukları bir teknik değildir. İnsan yaşamın her evresinde rol oynama eylemi vardır. Çocuk bazen bir anne bazen bir asker bazen de bir doktoru oynar. Bu bir provadır; çocuklar tüm bildiklerini sergileyerek onları rol oynadıkları karakterlerle özdeşleştirirler. Rol oynama bir eylemin veya bir karakterin tekrarı değildir. Rol oynama sırasında çocuk canlandırmaya yeni şeyler katar, böylece yaratıcılıklarını kullanırlar.

> *"Rol oynama yöntemi; düşünce, durum, problem, olay vb'nin bir grubun tümü tarafından ya da grup önünde gruptan seçilen belirli üyelerce dramatize edilmesine dayanan bir öğretim yöntemidir. Grubun diğer üyeleri, yalnızca dinleme ve konuşma yerine, oyunu izler ve konunun ayrıntısına inerler"* (Adıgüzel, 1993, s. 115).

Rol oynama tekniği, Türkçe öğretiminde sık sık dile getirilen empati kurma, etkili iletişim, yaratıcı düşünme gibi becerilerin geliştirilmesinde yardımcı olur.

Sınıf içerisinde karşılaşılan sorunlardan biri öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edememesidir. Öğrenciler kendilerini ifade ederken çekingen davranmakta, duygu, düşüncelerini açıklamakta zorlanmaktadırlar. Oysa Türkçe dersinde canlandırılan bir öykü ya da masalda öğrenci rahat bir şekilde kendini ifade edebilecektir. Rol oynama tekniği sayesinde duygu ve düşüncelerini arkadaşlarına özgürce anlatabilecek, empati kurma becerisi de gelişecektir. Arkadaşları da onu dinlediği için konuşma ve dinleme becerisi gelişecek çocuğun kendine olan güveni artacaktır.

2.2.2. Yardımcı Drama Teknikleri

Drama süreci içerisinde ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarında kullanılan tekniklerdir**.** Bu teknikler süreç içerisinde rol oynama ve doğaçlama teknikleriyle bütünleşir

2.2.2.1. Anlatı

Anlatı, kavramının geçmişi çok eskilere dayalı olup tiyatronun ortaya çıkışındaki geleneksel biçime yakın bir özelliğe sahiptir. Anlatıda öykü üçüncü tekil kişi ağzından, bakışından ve geçmiş zamandan anlatılır (Adıgüzel, 2015, s. 269)

İlgi çekici bir öykü anlatmak, öğrencilerin dikkatini konuya çekmede etkili olabilir. Yabancı kaynaklarda "storytelling" olarak da geçen bu teknik, drama çalışmalarında canlandırmaların başlangıcında ve canlandırmaların gidişatını değiştirmede sıkça kullanılır. Kalabalık gruplarda ele alınan konunun katılımcılara anlatılmasında süreç içerisinde verilen yönergelere netlik kazandırılmasında özellikle bu tekniğe başvurulur. Drama içerisinde yer alan diğer tekniklerle birlikte öğrencilerin temel dil becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur. Türkçe dersi içerisinde metnin içerisindeki bir kahramanın ağzından güncel bir konu anlatılır. Bu konu hakkında bir öğrenci kendi düşüncelerini söylerken diğer bir öğrenciden arkadaşının kaldığı yerden devam etmesi istenilebilir. Böylece ders içerisinde öğrencilerin anlama ve anlatma becerileri geliştirilmiş olur. Özellikle öğrenci sayısının fazla olduğu sınıflarda zamandan kazanmak ve tüm sınıfın derse katılımını sağlamada kullanılabilir.

Anlatı tekniği dramada karşımıza farklı şekillerde çıkabilir: Bir masalın veya bir öykünün canlandırma öncesi özetlenmesinde, canlandırılan bir karakterin yorumlanmasında, bir ritüelin tanıtılmasında kullanılabilir (Kara, 2010, s. 100).

Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta; öğretmen olayı veya durumu açıklarken ayrıntıya inmemelidir. Çünkü ayrıntılı bir anlatım öğrencilerin sürece kendiliğinden katılmasını ve yaratıcılığını önleyecektir. Örneğin, hepimizin bildiği "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" masalı, öğrencilere anlatırken prensesin zehirli elmayı yediği anda masal kesilir, öğrencilere masalın devamında ne olabileceğine dair sorular yöneltilir, böylelikle öğrencilerin masal üzerinde düşünmesi sağlanır. Daha sonra öğrencilerden masalı yazılı olarak tamamlamaları istenilebilir.

2.2.2.2. Bilinç Koridoru

Drama sürecinde kahramanın karşılaştığı herhangi bir sorunun çözümünde, önemli bir kararın verilmesinde, onun içinden çıkamadığı bir sorunu çözmesine yardımcı olmada bu teknik etkin olarak kullanılır. Teknik; genel olarak grubun yüzleri birbirine dönük olarak ayakta, karşı karşıya sıralı bir şekilde dizilmiş bir biçim (bir form) içerisinde gerçekleştirilir. Her iki taraf da karşılıklı durarak bir koridor oluştururlar. Ana karakter, grubun diğer üyelerinden oluşan koridor içerisinde çok yavaş ritimle yürür. Koridor içerisinde kimin önüne gelirse, koridordaki kişi ya da kişiler, kahramanın yaşadığı ikilem ya da vermesi gereken karara ilişkin, rol içerisinde görüşlerini söyler. Bu süreçte; koridor boyunca önerilen düşünceler, ortaya konulan duygular, kahramanın bir karara varmasına yardımcı olur. Kahraman geçidin sonuna ulaştığında kararını verir. Herhangi bir karara ulaşamayabilir (Adıgüzel, 2015, s. 356). "Düşünce tüneli" veya "melekler ve şeytanlar" olarak da bilinen bu teknikte iki farklı konu veya kavram ele alınır. Örneğin Türkçe dersi içerisinde, kahramanımız bir yazar olsun ve bu yazar sanat anlayışı konusunda kararsız kalsın. Burada koridorun bir tarafı "sanat sanat içindir" görüşünü fısıldarken diğer taraf "sanat toplum içindir" görüşünü fısıldar. Yazarımız koridorun sonuna vardığında kendi düşüncesini açıklar. Bu teknik sayesinde sınıf ortamında iki farklı konuda öğrencilerin görüşleri alınabilir. Bu sayede sınıftaki tüm öğrenciler sürece dâhil edilmiş olur.

2.2.2.3. Bölünmüş Ekran

Drama sürecinde katılımcılar, değişik zaman ve yerlerde gerçekleşen bir veya birden fazla sahne tasarlayıp, bu tasarılarından bir bütünlük içerisinde iki veya daha fazla sahne düzenlemesi yaparlar. Sahneleyiş biçimi, çalışmanın bütününü bozmayacak biçimde iki ya da daha fazlaya bölünür. Daha sonra sinema filmlerinde olduğu gibi bu sahnelerin arasındaki olayları, ileri ya da geriye gitme biçiminde çalışırlar (Adıgüzel

2015, s. 380). Sınıf içerisinde birden fazla sahne düzenlemesi yaparak olayların öncesi ve sonrasını göstermede kullanılır. Türkçe dersinde olaya bağlı metinlerde, metnin olay örgüsünü öğrencilere göstermeye, neden-sonuç ilişkisini ortaya çıkarmaya yardımcı olur. Bu teknik öğrencilerin olaylara farklı pencerelerden bakmasını sağlayacağı için analitik düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlar. Örneğin yedinci sınıf Türkçe dersinde "Millî Mücadele ve Atatürk" teması ele alınırken öğrencilere Millî Mücadele Dönemi'yle ilgili bilgiler verilir. Sonra öğrenciler gruplara ayrılır ve gruplardan bazıları Millî Mücadele öncesinde yaşanan olayları bazıları da Millî Mücadele sonrasında yaşanan gelişmeleri sınıf ortamında canlandırır. Canlandırmalar yapılırken olayların öncesi ve sonrası açık bir şekilde ifade edilmelidir. Öğrencilerden olduğu gibi abartıya kaçmadan olayı canlandırmaları istenmeli, canlandırmalar bittikten sonra öğrencilerden konuyla ilgili dönüt alınmalıdır.

2.2.2.4. Dansla Drama

Dans, çocuğun beden hareketleriyle müziği yorumlamasıdır. Çocukların seveceği müzik parçaları dinletilerek özgürce dans etmeleri sağlanır. Çocuk başı, boynu, omuzları, kolları, bacakları, kalçası, ağzı, dili, gözleri ve kaslarıyla kısaca tüm vücuduyla dansa katılabilir. Müziğin ritmiyle çeşitli hareketler yaratılır. Müziğe tepki gösterme, müziğe uygun hareket etme çocuklarda çok erken yaşlarda başlar (Dirim, 1998, s. 68). Bu teknik, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olur. Genellikle drama içerisinde ısınma aşamasında kullanılır. Türkçe dersi içerisinde öğrencileri zihnen ve bedenen öğrenme sürecine hazırlamada kullanılabilir. Örneğin sıfatlar konusunu işlerken sınıfa bir kutu getirilir bu kutunun içerisine öğrencilerin okul yaşamında kullandığı kalem, silgi gibi eşyalar konur, öğrenciler sırayla bu kutu içerisinden bir eşyayı seçerek özelliklerini (sivri uçlu, köşeli, hafif) arkadaşlarına söyler ve nesneyle bir dans sergileyerek derse katılabilirler.

2.2.2.5. Dedikodu Halkası

Dedikodu halkası tekniği; süreç içerisinde karakterin sorununu katılımcıların, dedikodu yaparak veya fısıltı içinde konuşmaları biçiminde gerçekleştirilir. Dedikoduların grup içerisinde yayılarak dağılması için olaylar, kahramanın davranışına yönelik olarak çeşitli çarpıtmalara, abartmalara gidebilir ve gerekli durumlarda dedikodu yayılarak ilerletilebilir (Adıgüzel, 2015, s. 360). Örneğin, altıncı sınıf Türkçe

ders kitabında “Bilim ve Teknoloji” teması içerisinde geçen Aziz Sancar metni öğrecilere okutulur. Daha sonra verilen yönergeler doğrultusunda öğrencilerden biri “Duydun mu? Bir Türk bilim insanı Nobel ödülünü almış”. Diye yanındaki arkadaşının kulağına fısıldar ve sınıfta bir dedikodu başlatır. Bu sayede öğrencilerin işlenen konu hakkında düşünmesi sağlanır. Sınıfın tamamını sürece dâhil etmesi bakımından yararlıdır. Ayrıca öğretmenin tüm sınıfı gözlemlemesine yardımcı olur.

2.2.2.6. Dramatizasyon

Türkçe eğitiminde kullanılan drama tekniklerinin başında gelir. Daha çok metne bağlı metin / plan güdümlü canlandırmalardır. Bu teknik iki şekilde uygulanabilir; Birincisi; öğrencinin dinlediği, okuduğu veya izlediğinden yola çıkarak canlandırma yapması, onları kendince yorumlamasıdır. İkincisinde ise bir oyun metnine bağlı kalarak canlandırma yapmadır. Öğrenciler bu teknik sayesinde başkalarının yerine kendilerini koyar ve empati kurma becerileri gelişir, olayları farklı zaman ve mekân içerisinde değerlendirebilir.

Dramatizasyon tekniği, öğrencinin temel dil becerilerini geliştirir. Dramatizasyon; dramatize edilen bir konunun eylemleştirilmesinde bedensel, zihinsel, duyuşsal, sosyal, kültürel tüm özellikleri aktif hale getirir. Sözlü anlatımın gelişmesinde önemli rol oynar; öğrenciler yeni sözcükler öğrenirler, düzgün konuşmaya, yüzü ve bedeni, sözlerin anlamına göre hareketlendirmeye alışırlar. Dramatizasyon; bu etkinliğe katılan çocuklara içten gelen, eğlendirici yaşantılar kazandırma olanakları sağlar, çocuklar kendilerinkinden farklı duyguları daha rahat anlayabilir (Adıgüzel, 2015, s. 345). Türkçe öğretiminde, öğrencilerin sözcük dağarcığının geliştirilmesinde, deyimler ve atasözlerini kavrayabilmesinde ve metin içerisinde bilmediği sözcüklerin anlamını bağlamdan çıkarabilmesinde bu teknikten yararlanılabilir. Örneğin çocuklara atasözleri ve deyimleri anlatan karikatür verilir. Öğrencilerden bu görselin hangi atasözü veya deyim için hazırlanmış olduğu sorulur. Daha sonra bu sözlerin hangi olay veya durumdan sonra söylenmiş olabileceği üzerinde durulur. Tüm bu yaşanan süreçle ilgili öğrencilerin görüşleri alındıktan sonra onlara atasözü veya deyimin öyküsü anlatılır ve öğrencilerden bu anlatılan öykülerle ilgili canlandırmalar yapmaları istenir.

2.2.2.7. Düşünce İzleme

Drama sürecinde bir kişinin aklından geçen ve diğer katılımcıların duyamadığı, düşünceleri açığa vurulur. Donuk imge, fotoğraf anı, tablo veya heykel oluşturma

çalışmaları ile birlikte kullanılabilir. Katılımcılar canlandırmalarını yaparken kendileri tarafından oluşturulmuş bir duruşta sessiz ve hareketsiz olarak donarlar. Öğretmen ya da lider herhangi bir katılımcının yanına gelerek onu işaret eder ve ondan kendi duygu ve düşüncesini kimi zaman bir sözcükle ya da tek bir tümce ile tüm grubun duyacağı bir biçimde söylemesi yönergesini verir. Doğaçlama, bu duygu ve düşüncelerden yola çıkarak veya bunlar üzerine yapılandırılabilir, yönlendirilebilir (Adıgüzel, 2015, s. 384). Bu teknik, öğrencilerin beden dilini kullanarak kendilerini ifade etmelerine katkı sağlar. Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini açığa çıkartmasına yardımcı olur. Öğrencileri derse güdülemede, öğrenme ortamına ısındırmada kullanılabilir. Örneğin, bir öğrenci ders kitabındaki metni okur. Öğretmen öğrencilere metni iyi dinlemeleri ve metnin içerisinde geçen herhangi bir sözcüğü zihinde tutmaları konusunda yönergeler verir. Metin okunduktan sonra bir öğrenci ebe seçilir ve sınıfta dolaşırken herhangi bir arkadışına dokunur ve okunan metinle ilgili onun düşüncesini alır.

2.2.2.8. Forum Tiyatrosu

Augusto Boal tarafından ortaya atılmış bir tekniktir. Gerçek hayattaki sorunları ele alan ve bu sorunlara farklı çözüm önerileri getiren izleyicileri sürece dâhil eden içerisinde ezen-ezilen ilişkisi barındıran drama tekniğidir.

> *"Forum tiyatro, bir tiyatro türü olmakla birlikte toplumsal konuları ele alması ve değişik yaklaşım ve çözümler üretmeye olanak sağlaması, izleyen ve izleneni oyuna katması nedeniyle eğitimde drama çalışmalarında bir teknik olarak da kullanılmaktadır. Bir oyun bölümü ya da doğaçlama, küçük bir küme tarafından oynanırken oyunun herhangi bir yerinde oyuncuların ya da izleyicilerin oyunu durdurup (dondurup) oyunun gidişine müdahale etmeleridir. Rol alabilirler, rol kişilerini sorgulayabilirler, oynanan oyunun seyrini değiştirebilirler. Bu bağlamda sorunun nasıl çözüleceğine ilişkin yanıtlar aranır. Yalnızca oyuncular sorumlu değil, aynı zamanda gözlemciler (izleyiciler) de sorumludur. Çünkü onlar da oyunun yönünü etkileyeceklerdir. Böylece katılımcıların ya da gözlemcilerin dramayı kurallı biçimde etkilemelerine izin verilmiş olur. Dramada yeni denemeler için bir çeşit deney ortamı gibidir. Sürecin değerlendirilmesi için çok uygun bir tekniktir"* (Öztürk, 2007a, s. 130).

İzleyenleri oyuna kattığı için drama çalışmalarında tercih edilen bir

tekniktir. Öğrenme ortamını eğlenceli hale getirmek için öğrenciler gruplara ayrılır. Bir grup öğretmen bir grup öğrenci rolüne girer. Öğrenciler öğretmenlerden ders ortalamalarını yükseltmek, sınıfı geçmek, takdir belgesi alma gibi nedenlerden dolayı not isterler ve bir ezen-ezilen ilişkisi başlatılır. Daha sonra roller değiştirilerek canlandırmaya devam edilir. Öğrenme ortamında yaşanan sorunları tespit etmede ve bu sorunlara yönelik çözüm üretmede kullanılabilir.

2.2.2.9. Fotoğraf Anı / Tablo

Gruplara verilen temalar doğrultusunda kısa bir tartışma ve planlama sürecinin sonunda, grubuntek bir fotoğraf oluşturmasıdır. Örneğin sınıf dörderli gruba ayrılabilir ve "arkadaşlık", "barış", "paydos", "savaşa yol açabilecek uluslararası bir anlaşmazlık" gibi temalar verilerek küçük bir kurgu üzerine tartışmaları ve sonra bir fotoğraf karesi oluşturmaları istenebilir. Bu teknik, anlamın vücut bulması, heykel formunda sunulması biçiminde de betimlenebilir. Diğer taraftan, kalabalık sınıflar için de elverişli bir teknik olduğunu söyleyebiliriz (Akar & Somers, 2012, s. 31). Örneğin, Türkçe dersi içerisinde kısa bir fabl ya da masal metni verilerek, gruplara ayrılan öğrencilerden, metni fotoğraf karesi ile göstermelerini isteyebiliriz. Diğer öğrencilerden bu fotoğraf karesini yorumlamasını isteyebilir

2.2.2.10. Gerçek An

Bu teknikte, son sahnenin nasıl olması gerektiğine ilişkin yapılan tartışmalar yoluyla dramanın tekrar gözden geçirilmesi, çözümlenmesi söz konusudur. Katılımcıların, bir son sahne hazırlanmasını gerektiren bir eylemi kapsar. Bu bağlamda süren etkinliğe devam ederler ve son sahne için en uygun önerilerin sergilenmesi için çalışılır. Katılımcılar, gerilimin en yoğun olduğu kilit anı, olayın asıl karakterlerini de içine alacak biçimde canlandırırlar. Buradaki asıl amaç, diğer üyelere gerçekte ne olabileceğini göstermeye çalışmaktır. Grup, kilit anın gerçeği içerdiğinden emin olana kadar sahne farklı gönüllüler tarafından oynanabilir (Adıgüzel, 2015, s. 380). Örneğin, babasından arkadaşıyla kalmak için izin isteyen öğrenci, ailesi ile arkadaşları arasında kalmıştır. Babası izin vermez, arkadaşları ise gelmesi için ısrar ederler. Arkadaşlarıyla telefon konuşmasının ardından çocuk, babasıyla tartışır. Bu durum sınıfta öğrencilere verilir ve bu canlandırmanın sonunun nasıl bitmesi gerektiğine dair düşüncelerini söylemeleri ve bunu uygulamaları istenir.

Bu teknik Türkçe dersi içerisinde öğrencilerin yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirmesine yardımcı olur. Öğrencilerin özgün fikirler geliştirmesine katkı sağlar. Son sahne sınıfa tekrar izletilip öğrencilerden yorumlanması istenir. Öğrencilerin dinleme / izleme becerileri gelişir.

2.2.2.11. Geriye Dönüş (Flashback)

Bir olayın canlandırılması esnasında, aynı rol kişileri ile geçmişte yaşanılan olayların yeniden canlandırılmasıdır. Geri dönüş tekniği o anda ya da hazırlanarak olaydan önceki ana gidip o anı canlandırma eylemidir ve bu eylem yıllar, aylar, haftalar, günler, dakikalar önce olabilir. Bur süreyi liderin, grubun ve drama sürecinin amacı belirler. Pek çok drama çalışmasında etkin olarak kullanılabilen ve çok yararlı olan geri dönüş tekniği aynı zamanda rolü oynayan kişilerin yine rol içinde kendileri ve yaşadıkları ile yüzleşmelerine, rolünün arkasındaki nedenlere, geçmiş ve şimdi arasında yine kendi yaşantısı yoluyla gitme ve bunu analiz etme olanağı verir (Adıgüzel, 2015, s. 352). Öğrenciler, geçmiş ile şimdi arasında bir karşılaştırma yapabilir ya da şimdiki olayların kaynağının geçmişten de kaynaklanabileceğini düşünebilir, içinde bulundukları zamanı daha iyi anlayabilirler. Türkçe dersinde dil bilgisi içerisinde zaman ekleri öğrencilere anlatılırken ekler arasındaki farklar bu teknik sayesinde öğretilebilir. Öğrencilerin, Türkçe dersinde ele alına biröykünün içerisindeki olayın nedeni ve sonucu arasında ilişki kurmasına, olayları ve durumları kronolojik açıdan değerlendirmesine yarımcı olur.

2.2.2.12. Görüşmeler-Sorgular

Drama etkinliklerinde, bilgi tutum, davranış ve yetenekleri ortaya çıkarabilmek için farklı durumlar yaratılmasına dayalı bir tekniktir. Bu teknikte uygun sorular sorularak kişilerin muhtemel tepkileri meydana çıkarılır. Ailelerle, arkadaşlarla yapılan görüşmeler, mahkeme oturumları, sözlü sınavlar bu tür çalışmalara örnektir. Görüşmeler-sorgular tekniğiyle gerçek yaşam durumlarında gerekli olan güven duygusunun oluşturulması, olayların benzer ve farklı yönlerinin görülmesi gibi kazanımlar elde edilebilir. Bunun yanısıra bu teknikte, değişik olaylar haber diline çevrilir, uygun dil seçilerek gazete başlıkları oluşturulur, medyada seçilen haberler tartışılarak drama çalışmaları yapılabilir (Öztürk, 2007a, s. 137). Türkçe dersinde ele alınan konunun bütün yönleriyle irdelenmesine yardımcı olur. Ayrıca öğrencilerin girdikleri roller aracılığıyla anlamadığı yerleri

sormasına olanak sağlanır.

2.2.2.13. Katılımcı Liderlik (Öğretmenin Role Girmesi)

"Öğretmenin rolde olması" veya "öğretmenin role girmesi" tekniği, drama eğitmeni / öğretmeninin; canlandırmalar sırasında uygun anlarda ve durumlarda bir role girmesi biçiminde gerçekleştirilir. Buradaki temel amaç dramatik yapıyı zenginleştirme ve öğrenme olanaklarını arttırmaktır. Drama eğitmeni / öğretmeni bu genel amacın dışında drama sürecinde çözülmesi gereken sorunları, gerilimleri ve çatıma anlarını zenginleştirme gereksinimi duyulan anlarda, grubu harekete geçirmek, tüm katılımcıları sürece dâhil etmek, katılımcıların ilgilerini artırmak, onların tam katılımını sağlamak, dramatik kurguyu ya da süreci başlatmak, oluşturmak, geliştirmek, yönlendirmek, biçimlendirmek veya süreci ilerletmek, canlandırmaları kontrol altına almak, gerilimi artırmak, yüzeysel ve alışılagelmiş düşüncelerin ötesine gidilip, aşılmasını sağlamak, çeşitli belirsizlikleri gidermek, farklı seçenekleri oluşturmak, canlandırma mekanını düzenlemek, süreç içerisinde oluşan öyküyü geliştirmek, grubun rol içinde etkileşimi sağlamak ve onları rol oynamaya hazırlamak gibi diğer amaçlara ulaşmak için bu teknikten yararlanır (Adıgüzel, 2015, s. 332). Bu teknik sayesinde öğretmen, oyun içerisinde rol alarak süreci bozmadan yönlendirmelerde bulunabilir.

2.2.2.14. Kenardan Yönlendirme (Dışardan Yönlendirme)

Bazen öğretmen, drama etkinliğini tıpkı bir spor takımı çalıştırıcısı gibi dışarıdan yönlendirir ve açıklamalar yapar. Belirli oranda bilgi vererek süreci başlatır. Yönlendirme sırasında sözel açıklamalar, yönergeler verdiği gibi, çok sık olmamak üzere, kendisi model olarak, davranışların örneğini de gösterebilir. Kenardan yönlendirme yapılırken mümkün olduğu kadar sözel ifade örnekleri verilmeye çalışılmalı, çocukların kendi rol davranışlarını yaratmaları sağlanmalıdır (Gürol, 2002, s. 27). Bu teknikte öğretmen öğrencilere doğrudan müdahalede bulunmaz, süreçle ilgili tavsiyelerde bulunur. Dramatik anın devam etmesi, çatışmanın sürdürülmesi için zaman zaman uygulanır. Bu teknik Türkçe öğretmenleri tarafından canlandırmalar sırasında zorlanan öğrencilerine yardım etmek ve kendilerini ifade etmelerini kolaylaştırmak için sıklıkla kullanılır.

2.2.2.15. Kukla Draması

Bu teknikte öğrenciler farklı şekillerde ve karakterlerde kuklalar kullanarak

canlandırmalar yaparlar. Kukla draması sahnenin olmaması nedeniyle kukla tiyatrosundan ayrılan bir drama tekniğidir. Kukla dramasında seyirci yoktur yani tüm çocuklar ellerindeki kuklalar ile kukla draması çalışmasına katılırlar (Güney, 2009, s. 187). Kukla dramasının en önemli katkısı sınıf içerisinde düşüncelerini söylemekten çekinen öğrencileri sürece dâhil edip öz güven kazandırmasıdır.

2.2.2.16. Mektuplar

Var olan dramaya yeni bir düşünce ya da gerilim katmak amacıyla grubun tamamına ya da grubun bazı üyelerine lider öğretmen tarafından mektup verilir. Önceden hazırlanan bu mektup etkinliğin seyrini değiştirebileceği gibi, ikilem durumunda öğrencilerin karar vermelerine yardımcı olabilir. Bu teknik "rol içinde yazma" tekniği içindeki yer alabilen mektup yazma etkinliğiyle karıştırılmamalıdır (Öztürk, 2007a, s. 132). Rol içinde yazma tekniği canlandırma sırasında girilen role uygun olarak yazılır ve herhangi bir yazınsal türde ele alınabilir. Oysa mektuplar canlandırmalara dışarıdan müdahil olur. Genelde lider tarafından yönerge şeklinde verilir. Türkçe dersinde edebî metinlerle ilgili bir etkinlik yapılırken öğrencilerin konuya dikkatini çekmek için kullanılabilir. Ya da öğrencilerden drama sürecine bir mektup aracılığıyla katılmaları istenir. Öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.

2.2.2.17. Müzikle Drama

Özellikle daha önce hiç drama faaliyetine katılmamış öğrenciler için kullanılan bir tekniktir, öğrencilere başlangıçta bir müzik aracının ritmine uyarak yürümeleri (yavaş, hızlı tempo ile) önerilebilir. Müzik eşliğinde yapılan drama etkinliği, yaşantıların, duyguların ifade edilmesine yardımcı olur. Bu konuda önemli olan, canlandırılacak konuya uygun müzik parçasının seçilmesidir. Özellikle değişken tempolu, bazen yavaşlayan, bazen hızlanan müzik parçaları, hareketten harekete, durumdan duruma geçişi anlatmak için uygun olabilir (Gürol, 2002, s. 28-29). Drama içerisinde hazırlık çalışmalarında, zihinsel ve fiziksel ısınmaya yardımcı olur.

2.2.2.18. Özel Mülkiyet / Bitmemiş Nesneler

Özel mülkiyet tekniği, drama çalışmalarında bir kişiye ait ve onun belli bir özelliğine göre seçilmiş herhangi bir giysi parçası (eldiven, şapka, çorap, gömlek vd.),

oyuncak, çanta, kalem, kitap, onun özelliğini çağrıştıracak çeşitli belgeler gibi çeşitli nesnelerden veya onun tarafından yazılmış mektup, haber, öykü, mesaj, telgraf, dilekçe, raporlar aracılığı ile karakterin oluşturulması ya da karakterin gerilimi çözmek amacıyla irdelenmesidir (Adıgüzel, 2015, s. 378). Sınıf ortamında herhangi bir materyal, olayın kahramanının eşyasıymış gibi ele alınarak canlandırmalar yapılabilir. Türkçe dersinde yaşam öyküsü veya öz yaşam öyküsü gibi konular öğretilirken öğrencilerin bu teknik için bir hazırlık yapması gerekir. Örneğin Yaşar Kemal'in edebî yönünü anlatan beş eşya ile uygulama yapın dediğimizde öğrencinin bir hazırlık yapması gerekecek ve yaparak yaşayarak öğrenmeye olanak sağlanacaktır. Öğrencilerin süreç içerisinde eğlenerek öğrenmelerine yardımcı olacaktır.

2.2.2.19. Pandomim

Pandomim, bir öyküyü hiç konuşmadan jest ve mimik atmosferi içinde hareketler ve işaretlerle anlatabilme sanatıdır. Pandomim bir tür sessiz ifade biçimidir (Dirim, 1998, s. 44).

"Mim", oyuncunun herhangi bir davranış ya da duyguyu yüz ve beden devinimleriyle anlattığı, yalnızca devinimlere dayanan sözsüz oyun, ''Pantomim'' ise, söze hiç yer verilmeyen, herhangi bir olayı, düşünce ve duyguları kimi kez müzik ve dansla, kimi kez çeşitli eşya eşliğinde, kimi kez vücut ve yüz hareketleriyle yansıtan oyundur (Adıgüzel, 2015, s. 363). Kendisini sözlü olarak ifade etmek istemeyen öğrencileri sürece dâhil etmede kullanılabilir Pandomim çocuklara gözlemlerini veya hayallerini hareket, beden dili ve taklit yoluyla ifade etme olanağı sağlar. Öğrencilerin farklı durum ve davranışları canlandırırken kendi duygu ve düşüncelerini beden diliyle de ifade etmelerini sağlar.

2.2.2.20. Resim Yapma

Dramada canlandırma veya değerlendirme aşamasında öğrencilerin resimler çizerek kendilerini ifade ettikleri bir tekniktir.

Bu teknikte öğrencilerden drama etkinlikleriyle ilgili resimler yapmaları istenir. Bu teknik öğrendiklerini farklı bir biçimde ifade etmelerini sağlar. Resim çalışması bittikten sonra öğrencilerle yaptıkları resim üzerine konuşulur. Çocukların resimlerle anlatmak istediklerini öğretmen anlamaya çalışır (Bilek, 2009, s. 37). Genellikle dramanın değerlendirme aşamasından katılımcıların etkinliğe dair görüşlerinin alınmasında kullanılabilir. Öğrencilerin yaratıcılık ve

hayal gücünün harekete geçirilmesinde yardımcı olur.

2.2.2.21. Ritüeller-Seremoniler

Ritüel, önceden belirlenmiş kurallara göre düzenlenen törenlerdir. Tiyatro ve dramanın kökenine ilişkin önemli bir işleve sahip olan ritüel, taşıdığı özellikleri nedeniyle aynı zamanda dramada bir canlandırma biçimi olarak da başvurulan tekniklerden biridir. Katılımcılarla, belirli özel günlerde çeşitli kutlamalar yapılır. Bu kutlamalarda ritüel ve seremoniler çeşitli biçimlerde yapılandırılır ve bir ifade aracı olarak kullanılır (Adıgüzel 2015, s. 379). Örneğin, bir şairin doğum günü kutlanabilir, hikâyelerde geçen gelenek ve görenekler tespit edilerek öğrenciler tarafından sınıfta canlandırılabilir.

2.2.2.22. Rol Değiştirme

Drama çalışmalarında etkinlikler içerisinde katılımcılar belirli rolleri üstlenirler. Bu teknik etkinlik tamamlandıktan sonra veya canlandırmalar devam ederken öğrencilerin eşlerinin yerine geçmesi ve süreci devam ettirmesi şeklinde gerçekleştirilir (Adıgüzel 2015, s. 331). Genellikle canlandırmalar içerisinde gerek rol kartları tekniği kullanırken gerek zincirleme doğaçlamalarda olayın gidişatını değiştirmek için kullanılabilir. Türkçe dersi içerisinde hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma etkinliklerinde kullanılabilir. Öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.

2.2.2.23. Rol İçinde Yazma

Katılımcıların kurgu içerisinde, ana kahraman ya da başka bir kahraman rolüne girerek günlük, mektup gibi daha çok öznel ve kişinin içsel dünyasını yansıtan bilgilerin, duygu ve düşüncelerin elde edilebileceği yazma çalışmaları, yönlendirilmesinde, olası bir tıkanıklığın giderilmesinde veya devam etmekte olan sürece yönelik kahramanın iç dünyasında neler olup bittiğini öğrenmek için başvurulan tekniklerden biridir (Adıgüzel, 2015, s. 361). Bu teknikle Türkçe derslerinde yazma etkinlikleri kolaylıkla gerçekleştirilebilir ve öğrencilerin yazma becerisi geliştirilebilir.

2.2.2.24. Rol Kartları

Rol kartları süreç içerisinde canlandırmaya başlayacak olan kişi ya da kişilere, canlandıracakları karaktere ilişkin bilgilerin yer aldığı, içinde çatışmanın olduğu,

başlama noktası, olay, zaman ve mekânın yer aldığı metinden oluşur. Rol kartlarında sözgelimi iki kişi arasında geçen tek bir öykü, her iki kişinin kendi açılarından anlatılır. Anlatılan öyküde olay anı, başlangıç noktası ya da sahnesi, zaman, mekân, gibi ögelerin de ortak olması önemlidir. Rol kartlarında karakter hakkında ayrıntılı bilginin aktarılması gerekir (Adıgüzel 2015, s. 364). Süreç içerisinde rol kartlarıyla canlandırmalar yapılırken eşler birbirlerinin kartlarından haberdar olmamalıdır. Canlandırmanın başlayabilmesi için muhakkak bir giriş cümlesi bulunmalıdır. Türkçe dersi içerisinde öğrencilerden rol kartları hazırlaması istenilebilir. Öğrencilerin yazdıkları rolleri oynamaları istenilebilir.

2.2.2.25. Sıcak Sandalye

Tekniğin uygulanması, grubun yarım çember biçiminde yere oturması, çemberin açık olan kısmında bir sandalyeye, ana karakter ya da karakterlerden birinin, gruba yüzü dönük olarak oturması ve karakterin canlandırdığı role, karakterin değerlerine, ilişkilerine, tutumlarına, davranışlarına, isteklerine ilişkin soruların yöneltilmesi biçiminde uygulanır. Soruları soranlar rol içinde, öyküde geçen rollerine bağlı olarak olayın içinden veya polis, dedektif, gazeteci gibi dışardan bir rol ile de sorularını yöneltebilirler (Adıgüzel, 2015, s. 355). Bu teknik genelde psikodramada kullanılır. Öğrencilere sorular sorulurken onların ruh hali, olaylar ve durumlarla ilgili hassasiyetleri dikkate alınmalıdır. Bu teknikte soruyu yöneltenler, herhangi bir konuyu derinlemesine inceleyip analiz etme becerisi kazanırlar.

2.2.2.26. Toplantı Düzenleme

Drama çalışmalarında katılımcıların hep birlikte karar vermek ya da öneriler geliştirmek, herhangi bir bilgiyi paylaşmak, duymak, bir sorunun kaynağını, çözümünü bulmak, birlikte plan yapmak vb. amaçlara yönelik olarak eyleme geçmesi biçiminde yürütülür. Bir sorunun çözümüne yönelik tartışılmak üzere katılımcıların bir kurgu ve rol içerisinde aldıkları bir rol ile bir araya gelip tartışması, bu tekniğin en önemli özelliğidir (Adıgüzel, 2015, s. 362). Bu teknik, drama süreci içerisinde tüm katılımcıların kendilerini rahatça ifade etmelerine katkı sağlar. Drama içerisindeki durumları hep birlikte yorumlamalarına, katılımcıların birbirlerinden bilgi alışverişinde bulunmalarına yardımcı olur. Türkçe derslerinde topluluk karşısında konuşma, beden dilini kullanma, kendini ifade etme gibi becerilerin geliştirilmesinde kullanılabilir.

2.2.2.27. Zihinde Canlandırma

Canlandırma aşamasının öncesinde ve sonrasında kullanılan bir tekniktir. "Zihinde canlandırma" tekniğinde öğrenciler gözlerini kapatır, arkalarına yaslanırlar ve rahatlarlar. Her türlü gerginlik ve kaygıdan uzaklaşırlar. Daha sonra öğretmenin vereceği komutları beklemeye başlarlar. Öğretmen, bir anlamda onları hipnoz ederek drama çalışmasının yapılacağı ortamı tasvir eder. Öğrencilere öyküyle ilgili bilgiler verir. Bu bilgiler öğrencilerin zihninde yer eder ve öğrenciler öğretmenlerinden aldıkları komutları zihnen yaparlar (Yazkan, 2000, s. 74). Öğrencilerin drama sürecine dâhil olmalarını hızlandıran, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine katkı sağlayan bir tekniktir.

2.2.2.28. Süreçsel Drama

Günlük hayattaki birçok olaydan esinlenerek gelişen ve dramanın içerisindeki diğer tekniklerden beslenen konuşma ve yazma etkinlikleriyle zenginleştirilen drama tekniğidir. Kurgusal rollerin, durumların saptanması ve keşfedilmesi süreçsel dramanın temel özelliklerindendir. Öğrencilerde oyunculuk becerisi gibi bir özellik aranmaz. Katılımcıların canlandırdıkları karakterlerden ziyade sergiledikleri tutumlar önemlidir. Süreçsel drama içerisinde bir rolü üstlenen öğrenci, drama sürecinde ve drama hakkında öğrenmeyi gerçekleştirirken kendisi olma ve başkasıymış gibi davranma sürecini yaşar ve yansıtır. Bu öğrenme süreçlerinde yer alan canlandırmalar sayesinde öğrenciler yaşayarak öğrendikleri için yaşama daha hazırlıklı hale gelir (Adıgüzel, 2015,s. 389). Son günlerde çok sık başvurulan bir drama tekniğidir. Uzun soluklu drama çalışmalarıdır. Süreçte işlenen konu içerisinde geçen terimler ve kavramlar bizzat katılımcılar tarafından araştırılarak öğrenilir.

Süreçsel dramada sembolik bir dünya meydana getirilir ve öğrenciyi ilgilendiren herhangi bir sorun bu sembolik dünya içerisinde ele alınır. Öğrenciler bu dünya içinde, gerçek hayattan esinlenerek oluşturduğu hayali durumlarda, hayali kişiler belli kararlar alır ve aldığı bu kararların öğrencinin gerçek hayattaki yaşamını da etkileyeceği varsayılır. Bu teknikte, drama sürecinin tamamını kapsayan, herhangi bir metinden bahsedilemez. Bir metne bağlı olmaksızın öğrenciyi ilgilendiren bir sorun, canlandırma yoluyla ele alınır. Türkçe dersi içerisinde herhangi bir metne bağlı kalmaksızın öğrencilerin canlandırmalar yapmasına olanak sağladığından öğretmeni ve öğrenciyi sınırlandırmaz, öğrencilerin sanatsal becerilerinin açığa çıkmasına yardımcı olur.

2.2.2.29. İmge Tiyatrosu

Katılımcılar belirli bir imgeyi rol veya beden hareketleri ile temsil ederler. Temsil edilen imge farklılaştıkça kullanılan rol ve beden hareketleri de çeşitlenmektedir (Akar Vural & Somers, 2012, s. 37). Genellikle forum tiyatro içerisinde "baskı-geçiş ve ideal olan" aşamalarının gösterilmesinde kullanılır, konunun katılımcılar tarafından anlaşılmasına yardımcı olur ve canlandırmaların başlangıcını oluşturur. Öğrencilerden şiirde veya hikâyede geçen durumu imge tekniğiyle uygulamaları istenir.

2.2.2.30. Buzdağı

Sorun gibi görülen bir konu buzdağı çizilerek tartışılır. Gerçek sorun ile altta yatan sorunlar tüm yönleri ile ele alınarak değerlendirilirler (Akar Vural & Somers, 2012, s. 37). Örneğin anne babasını trafik kazasında yitiren bir çocuğun yaşamını anlatan bir öykü üzerinde çalışılırken bu teknik kullanılabilir. Olayları çok yönlü değerlendirme, problem çözme, neden-sonuç ilişkisi kurma becerilerini geliştirir. Öğrencilerin işlenen konu üzerinde yoğunlaşmasını sağlar.

2.2.2.31. Sevgili Günlük

Katılımcılar duygu ve düşüncelerini yazıya dökerler. Yazılan duygu ve düşünceler kıyaslanabilecek şekilde ele alınarak çeşitli ortak çıkarımlar yapılabilir (Akar Vural & Somers, 2012, s. 39). Canlandırmalar esnasında karakterlerin duygu ve düşüncelerini kâğıda dökmesi bakımından önemlidir. Türkçe dersinde canlandırmalar esnasında öğrencilerden duygularını yazıya dökmeleri istenilebilir. Hazırlıklı ve hazırlıksız yazma çalışmalarında kullanılabilir.

2.2.2.32. Gölge Oyunu

Somers (1994) gölge oyununun eğitimde dramada kullanılabilecek hem işlevsel hem de estetik bir teknik olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, perde arkasında kullanılabilecek renkli ışıklar, şapka, baston vb. nesneler kullanılarak tamamen sessiz ya da konuşma içeren canlandırmalar yoluyla işe koşulabilecek bu teknikler ile rüyalar ya da kâbusların canlandırılmasının da mümkün olduğunu belirtmektedir (Akar & Somers 2012, s. 41). Gölge oyunu tekniği Türkçe dersi için öğretmen tarafından uygulanacağı gibi öğrencilerce yazılan hikâyelerin yine öğrencilerce canlandırılması biçiminde de kullanılabilir. Burada geleneksel halk tiyatrosu içerisinde yer alan Karagöz de kullanılabilir. Öğretmen derste karakterleri tanıttıktan sonra, çocuklardan küçük bir

oyun yazmalarını isteyebilir. Bu teknik içerisinde hacivat-karagöz, kavuklu-pişekar gibi geleneksel Türk tiyatrosu ögeleri yeniden hayat bulabilir.

2.2.2.33. Koro Halinde Konuşma

Sınıfın küçük gruplara ayrılması ve ortak bir metnin koro biçiminde okunması şeklinde yürütülür (Akar & Somers, 2012, s. 42). Bu tekniğin Türkçe dersinde uygulanması için, metnin öğrenciler tarafından yazılması ya da bilinen bir metnin yeniden yorumlanması önerilebilir. Teknik çeşitli şekillerde kullanılabilir. Örneğin öğrenciler gruplar halinde doğaçlamalarını yaparken ilgili yerde koro kendi metnini okuyabilir. Özellikle sınıf mevcudunun fazla, ders zamanın da yeterli olmadığı durumlarda tüm sınıfı harekete geçirebilmek adına işe yarar bir tekniktir. Öğrencilerin bir kısmı koro çalışmasına katılır ve sıra kendilerine geldiğinde hep beraber metni seslendirerek katkı sağlarlar.

2.2.2.34. Başlık Koyma

Donuk imge ya da fotoğraf karesi teknikleri ile birlikte kullanılan bu teknik, bir grup katılımcı, donuk imge ya da fotoğraf karesi oluşturduğunda, bu kareye bir isim koyması biçiminde gelişir (Akar & Somers, 2012, s. 42). Öğrencilerin oluşturduğu donuk imge incelenip tartışıldıktan sonra, "bu donuk imgeyi en iyi hangi sözcükle anlatırsınız?" ya da "yazarın öykülerine, ressamın tablolarına, şairin şiirlerine bir başlık koyması gibi, buna bir ad vermek, başlık koymak isteseydiniz ne derdiniz?" biçiminde sorulabilir.

Örneğin, "eğitim" sözcüğünü verip, öğrencilerden bu sözcükle ilgili dörder kişilik gruplar halinde birer fotoğraf karesi oluşturmasını isteyebilirsiniz. Sonrasında, öğrenciler bu sözcükle bağlantılı olabilecek kavramları tartışabilirler. Daha sonraki aşamada birer fotoğraf karesi oluşturarak bu kareler üzerinde çalışarak bu fotoğraflara isim vermeleri istenilebilir.

2.2.2.35. Yaşam Çemberi

Bir kâğıt 5 parçaya bölünür. Ortasına isim ve yaş yazılır. Geri kalan 4 kısma "Ev", "Aile", "Oyun", "Gün" başlıkları atılır. Bu kısımlar karakteri tanıtacaktır. "Ev" kısmına karakterin nerede yaşadığı yazılır, "aile" kısmında karakterin ailesi açıklanır, "oyun" kısmında karakterin sosyal yaşamı yazılır, "gün" kısmında ise karakterin çalıştığı yer ve günlük yaşamını nasıl geçirdiği kısaca yazılır. Bu başlıklar oldukça

geneldir; bu sayede grup beyin fırtınası yaparak karakter hakkında özgürce bilgi oluşturabilir. Bu betimlemeden sonra gruplar kendi içlerinde dört küçük gruba ayrılırlar. Her grup bu karaktere ait farklı bir kısmı alır (oyun, gün gibi) ve ana karakterle aldıkları kısımda yaşayan bir karakter arasında kısa diyaloglar yazarlar (Adıgüzel, 2015, s. 384). Bu teknik, öğrencilerin sınıf içerisinde birbirlerinin görüş ve düşüncelerine değer vermesi, saygı duyması gibi önemli kazanımların yerleşmesine yardımcı olur.

2.2.2.36. Uzman Görüşü

Bu tekniğin temelinde öğrencileri alanına hâkim bir uzman rolüne sokmak vardır. Öğrenciler, tarihçi, sosyal bilimler uzmanı, psikolog vb. uzmanlıklarını üstlenerek aldıkları görevleri bu bağlamda yerine getirirler (Adıgüzel, 2015, s. 383). Örneğin, okul bahçesinde spor alanı sorunu için okul yöneticileri rolündeki katılımcıların görüşleri doğrultusunda çözüm üretilmesine dayalıdır. Öğrencilerin drama içerisinde bir sorunu her yönüyle ele almasına yardımcı olur. Türkçe dersinde çekim eklerinin her bir özelliği bir öğrenci tarafından uzman rolüne girilerek anlatılabilir.

2.2.2.37. Duvarların Kulakları Var

Grup ortada bulunan ya da kraft kâğıda çizilmiş hayali olarak duran karakterin çevresinde dikilerek dört duvarlı bir tür mekân oluşturur. Bu mekân oda gibi evin herhangi bir bölümü olabilir. Dramatik bir an seçilir ve duvarlar o anı sesle, müzikle, kısa diyaloglarla canlandırmaya başlarlar (Adıgüzel 2015, s. 384). Örneğin üniversite sınavlarına hazırlanan bir öğrenci ders çalışırken kendisinin bir an için üniversitenin kampüsünde arkadaşları ile gençlik festivaline katıldığını düşünür, o anlar duvar tarafından seslendirilerek canlandırılır.

2.2.2.38. Toplu Çizim

Sınıfça ya da küçük gruplar halinde dramanın içinde geçtiği yer ya da dramada yer alacak kişileri temsil eden bir resim yapılır. Ortaya çıkan resim, tartışılan düşünceler için somut bir örnek olur. Sözgelimi, bir şehirde deprem sonrasını gösteren bir resim yapılır. Bu resimden yola çıkılarak orada olan insanların daha sonra neler yapacağı, onlara nasıl yardım edilebileceği, sonrası için alınabilecek önlemlerin tartışıldığı bir şehir meclisi toplantısı düzenlenebilir(Adıgüzel, 2015, s. 387). Genellikle değerlendirme aşamalarında kullanılır. Öğrencilerin farklı yollardan kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar. Sınıf içerisinde işbirlikçi öğrenme ortamı sunar. Türkçe dersinde dinledikleri bir

şiir veya öykünün öğrencilere neler hissettirdiğine dair çizim çalışmaları yaptırılabilir. Öğrencilerin, dinleme becerilerini geliştirir.

2.2.2.39. Zaman Çizgisi

Bu teknik, konu üzerinde küçük gruplarla belli bir süre çalışıldıktan sonra uygulanır. Küçük gruplar olayları heykel gibi canlandırarak bir zaman çizgisi oluştururlar. Sözgelimi bir boşanma canlandırılıyorsa, bu sürecin tamamı (sadece dramatik anları) bir zaman çizgisi ile anlatılır. Tartışma, evden ayrılış, mahkeme salonu gibi. İsteyen gönüllüler zaman çizgisinde grupların yerlerini değiştirebilirler. Saat, takvim, aile ağaçları, tarihsel olayların tablolaştırılması, bu teknikte uygulanabilecek etkinliklerdendir (Adıgüzel, 2015, s. 386).

2.2.2.40. Manşet

Grubun, görsel olarak sunulan konuya uygun, başlık, slogan ya da sözel bir ifade tasarlamasıdır. Gruptan, yaptıkları çalışmayı bir iki sözcükle belirginleştirmesi istenebilir veya verilen başlık üzerine çalışması, uygun manşet hazırlaması vb. gibi etkinlikleri üretmesi istenebilir. Sözgelimi, tüm katılımcılar birlikte ya da gruplar halinde oynanan bir oyuna ya da sahneye uygun afiş tasarlayabilirler (Adıgüzel, 2015, s. 385). Genellikle drama sürecinin sonucunda oturumu değerlendirmek için kullanılır. Ayrıca Türkçe dersinde öğrencilerin kendilerini farklı yollardan ifade etmelerine yardımcı olur.

2.2.2.41. Donuk İmge

Drama çalışmalarda “donuk imge” olarak bilinen teknik, grup üyelerinin bireysel ya da küçük gruplar ile kendi bedenleri ile hareketsiz, sessiz, sözsüz, görüntüler oluşturma ve yansıtma biçimidir. Uygulaması kolay ve etkili bir tekniktir. Bu görüntüler bir tablo, bir fotoğraf, bir heykel, bir ifade formu, bir duruş biçiminde olabilir. Bu teknikte birey ya da küçük gruplar, yaratıcı drama sırasında önemli bir durumun canlandırmasını donuk bir görüntü oluşturarak, başka bir deyişle ‘’hareketsiz’’ bir biçim vererek yaparlar. Ses ve hareket bu formda yer almaz. Tekniğin amacına ulaşması birey ya da grupların bir imgeyi anlayacağı bir biçimde en iyi ifade biçimini bulmalarına bağlıdır. Oluşturulan imge, olabildiğince anlaşılır ve üzerinde düşünceler üretmeye uygun olmalıdır. Donuk imge, fotoğraf anı tekniği ile karıştırılır. Fotoğraf anı, katılımcıların drama da belli bir anı canlandırdıklarında ortaya çıkar ve çoğunlukla “o

anın fotoğrafını çekme" şeklinde isimlendirilir. Özetle, donuk imge görüntüsünü katılımcılar kendileri hazırlarlar, tasarlarlar, üzerinde konuşular ve uygularlar. Fotoğraf anında bir tasarlama, hazırlama söz konusu değildir. O anda, kendiliğinden oluşturulmuştur. Fotoğraf anı, o anın fotoğrafını çekme eylemidir. Farklı amaç ve çalışmalarda fotoğraflardan yola çıkarak değişik canlandırmalara da gidebilir. Hareketsiz görüntüler ile bir durum, an, çatışma, gerilim durumu anlatılmalı, bir imge olarak betimlenmelidir (Adıgüzel, 2015, s. 357). Öğrencilerin yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirir. Örneğin Türkçe dersi içerisinde Ömer Seyfettin'in Kaşağı metni işlenirken öğrencilere en çok etkilendikleri an sorulur. Bu anın öğrenciler tarafından donuk imgeyle canlandırılması istenilebilir.

2.3. Konuyla İlgili Araştırmalar

Alanyazın incelendiğinde Türkçe eğitiminde drama ile ilgili çalışmaların büyük çoğunluğunun uygulama temelli olduğu genellikle drama yönteminin öğrenci başarısına etkisi ve drama yönteminde öğretmen yeterliliklerini incelediğini görmekteyiz. Literatür taramamız sonucunda Türkçe öğretmenlerinin drama teknikleri hakkında görüşlerini doğrudan ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Burada deneysel modelde işlenen ve içerisinde drama tekniklerinin geçtiği farklı çalışmalara yer verilmiştir:

Kara (2010), çalışmasında drama ile öykü oluşturma yöntemini ele almış ve çalışmasında otuz üç drama tekniğini ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır. Drama tekniklerinin öğrenmede kalıcılığı artırdığı, öğrencilere özgüven kazandırdığı, öğrencilerin yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirdiğini ifade etmiştir.

Aykaç (2011), drama teknikleri ile oluşturulan etkinliklerin çocukların edebî metinlere ilgi duymasını sağlayacağı, çocuklara okuma sevgisi kazandıracağı, onların sözcük dağarcığı ve yazma becerilerini geliştireceği sonucuna ulaşmıştır. Özellikle yazma becerilerinin geliştirmesinde doğaçlama, rol içinde yazma, dramatizasyon gibi tekniklere geniş ölçüde yer verilmesi önerisinde bulunmuştur.

Tutuman (2011), çalışmasında yirmi bir drama tekniğini kısaca açıklamıştır. Türkçe öğretmenlerinin drama uygulama yeterliliklerini ele almıştır. Çalışmada öğretmenlere drama ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Araştırma sonucunda drama eğitimi alan öğretmenlerin drama tekniklerini bilme ve uygulama düzeylerinin eğitim almayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ataş (2014), drama teknikleri ile öğrencilerin konuşma kaygısının azaltılması adlı çalışmasında doğaçlama, rol oynama, kukla draması gibi tekniklerin öğrencilerin

kendilerini ifade etme becerilerini geliştirdiği ve konuşma kaygılarını azalttığı sonucuna ulaşmıştır.

Sivrioğlu (2014), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dramanın Konuşma Becerisine Etkisi" adlı çalışmasında drama tekniklerinin B1 düzeyinde dil öğrenenlerin sözlü anlatım becerisini geliştirdiği B2 düzeyinde dil öğrenenlerin kendilerini ifade etme becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışmasında drama tekniklerini öğrencilerin görüşüne göre en yararlıdan en az yararlıya doğru sıralamış, en yararlı teknik 'Röportaj', en az yararlı 'Dedikodu Halkası' tekniğinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kaşıkçı (2015), çalışmasında drama yönteminin öğretmen adaylarının bilgi, inanç ve tutumlarına etkisini araştırmıştır. Araştırmasında atölye çalışmaları yapmış, bu çalışmalarda doğaçlama, rol oynama, bilinç koridoru gibi drama tekniklerini kullanmıştır. Drama tekniklerinin kalıcı öğrenmeyi sağladığı ve dersi monotonluktan kurtardığı sonucuna ulaşmıştır.

Özbey (2017), çalışmasında drama yönteminin etkililiğini çeşitli değişkenler açısından ele almış pandomim, dramatizasyon, öğretmenin role girmesi gibi teknikleri ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır. Çalışmada drama yönteminin eğitimin birçok alanında öğrenmede kalıcılığı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Law (2017), çalışmasında drama teknikleri ile hikâye anlatımının, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler üzerinde etkisini incelemiştir. Drama teknikleri sayesinde öğrencilerin problem çözme becerisi, paylaşma duygusu ve arkadaşlık ilişkilerinin geliştiğini ifade etmiştir. Drama tekniklerinin uygulandığı bir derste doğru veya yanlış anlayışının olmadığını bu sayede öğrenme zorluğu çeken öğrencilerin öğrenme ortamında kendilerini çok rahat hissettiği sonucuna ulaşmıştır.

Gönen Kayacan (2018), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kalıp sözlerin öğretilmesinde drama tekniklerinin etkisini araştırmıştır. Drama tekniklerinin öğrencilerin kişisel gelişimini, temel dil becerilerini, dil öğrenmelerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Kardaş (2018), çalışmasında drama etkinliklerinin konuşma becerisi ve kaygısına etkisini incelemiştir. Drama tekniklerinin öğrencilerin derse olan ilgisini artırdığını ifade etmiştir. Etkinliklerde kullandığı drama tekniklerini kısaca açıklamıştır.

Koçpınar (2018), kelime öğretiminde dramanın etkisi adlı çalışmasında, drama teknikleri ile çağdaş eğitim yöntemini karşılaştırmıştır. Drama tekniklerinin uygulandığı

grubun uygulanmayan gruba göre daha kalıcı öğrenme sağladığı sonucuna ulaşmış olup çalışmasında doğaçlama, pantomim gibi drama tekniklerini kısaca araştırmıştır.

Moghaddam (2018), çalışmasında drama tekniklerini ana dili İngilizce olmayan öğrencilere İngilizce öğretiminde konuşma becerilerini geliştirdiği, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiği, sınıf ortamına heyecan kattığı, öğrenmeyi daha eğlenceli hale getirdiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Ropson (2018), yükseköğretimde drama yönteminin etkililiği ile ilgili öğretmen ve öğrencilerle görüşmüş, öğretmen ve öğrencilerin ifadelerine göre drama tekniklerinin öğrenme ve öğretme sürecine olumlu anlamda katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde kullanılabilecek drama tekniklerini kısaca açıklamıştır. İlköğretimde doğaçlama ve rol oynama tekniklerini örnek verirken, yükseköğretimde forum tiyatro tekniğini örnek olarak açıklamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma evreni ve örneklemi ile örneklemin nasıl seçildiğine dair bilgiler yer almaktadır. Verilerin toplanmasında kullanılan ölçme araçları tanıtılmış, bu araçların nasıl geliştirildiği ve verilerin nasıl toplandığı açıklanmıştır. Son olarak da elde edilen verilerin analiz edilmesine değinilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

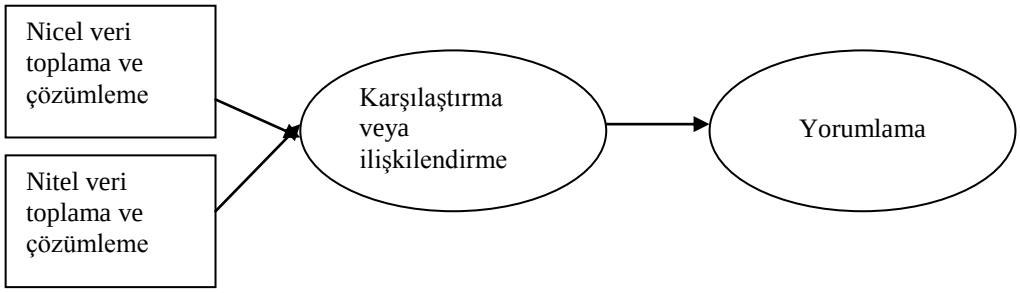
Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2018, s.109).

Bu araştırmada, Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini bilme ve kullanma düzeylerini belirlenmesi ve drama teknikleri hakkında görüşlerinin ortaya konulması amaçlandığından araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yönteme örnektir. Karma yöntem araştırması, araştırmacı veya araştırma ekibinin, anlama ve doğrulamanın genişliği ve derinliği amacıyla nitel ve nicel araştırma yaklaşımların bileşenlerini (örnek, nitel ve nicel bakış açıları, veri toplama, analiz ve çıkarım tekniklerinin kullanımı) birleştirdikleri bir araştırma türüdür (Johnson vd., 2007, s. 123).

Karma yöntem araştırması, araştırmacının veri topladığı ve analiz ettiği, bulguları dâhil ettiği ve tek bir çalışmada veya araştırma programında nitel ve nicel yaklaşım veya yöntemleri kullanarak çıkarımlarda bulunduğu bir araştırma olarak tanımlanmıştır (Tashakkori, Creswell, 2007, s.4).

Araştırma deseni olarak karma yöntem araştırmalarından yakınsayan desen kullanılmıştır.

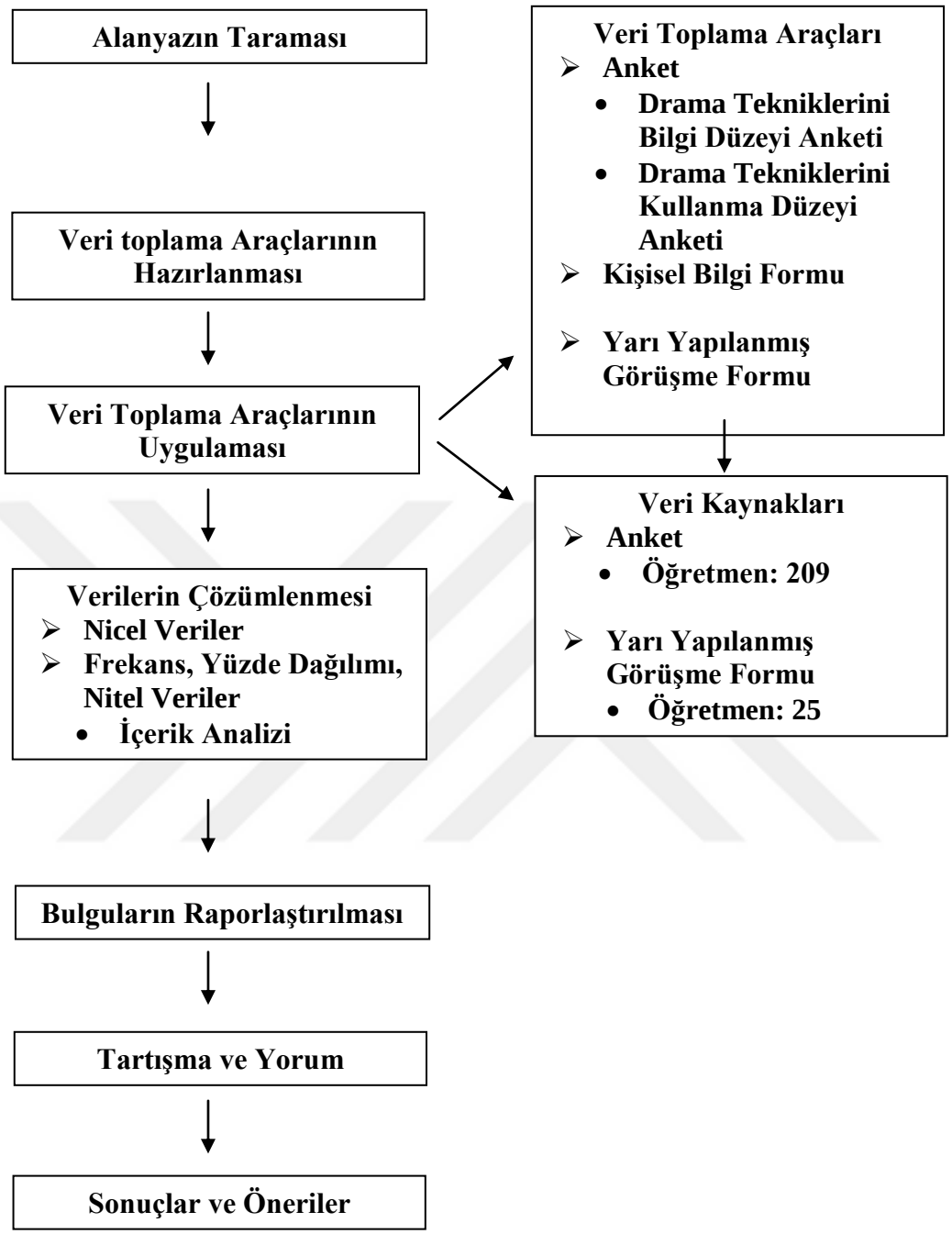
Yakınsayan desen, araştırmacının nitel ve nicel aşamaları araştırma sürecinin aynı olan bir aşamasında eş zamanlı olarak uygulamasıyla oluşur. Bu desen yöntemlere eşit öncelik verir, çözümleme sırasında bu aşamaları birbirinden ayrı tutar ve genel yorumlama yaparken sonuçları birleştirir (Creswell & Plano Clark, 2018, s. 79).

Şekil 1 Yakınsayan desen

Yakınsayan desenin amacı, araştırma problemini en iyi şekilde anlamak için aynı konu üzerinde farklı fakat birbirini tamamlayıcı veri toplamaktır (Creswell & Plano Clark, 2018, s. 84).

Şekil 2'de araştırma amacının gerçekleştirilmesi doğrultusunda izlenen araştırma süreci ana hatlarıyla gösterilmiştir.

Şekil 2. Araştırmada izlenen süreç

Şekil 2'de görüldüğü gibi araştırmanın genel amacına yönelik olarak alanyazın taraması yapılmış, uzman görüşleri de alınarak kişisel bilgi formu, drama teknikleri bilgi ve kullanma düzeyi anketleri ve yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Daha sonra geliştirilen anket ve görüşme formunun pilot uygulaması yapılmış, alınan dönütler doğrultusunda ölçme araçlarının dil geçerliği sağlanmış, araçlara son şekli verilerek, belirlenen örneklem doğrultusunda veriler toplanmıştır.

Elde edilen nicel veriler frekans ve yüzde kullanılarak, nitel veriler ise içerik analizi yapılarak analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgular yazılmış, bulguların ne anlama geldiği ise alanyazın ve ilgili araştırmalar ışığında tartışılmıştır. Son olarak yapılan araştırma ile ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik öneriler yazılarak araştırma süreci tamamlanmıştır.

3.2. Çalışma Evreni ve Örneklem

Evren, soyut bir kavramdır; tanımlaması kolaydır fakat ulaşılması güçtür ve hatta çoğu zaman olanaksız bir bütündür. Örneğin, insanları evren olarak alan bir araştırmacının, tüm insanlara ulaşması ya da onlara genellenebilecek bir başka yol izleyerek tümüyle güvenli bir sonuca varması olanaksızdır. Bu nedenle, araştırmalarda kullanılan "evren" terimini "çalışma evreni" olarak algılamak gerekir (Karasar, 2018, s.147).

Araştırmanın çalışma evrenini Adana il merkezinde (Seyhan, Çukurova ve Yüreğir ilçelerinde) görev yapan Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır.

Örneklem, evren içinden belirli ölçütlere göre seçilen ve evreni temsil etme yeterliğine sahip olduğu varsayılan bir alt gruptur (Şimşek, 2012, s.111). Araştırmada nicel verilerin toplanacağı örneklemi seçmek için olasılıksız örnekleme yöntemlerinden "amaçlı örnekleme" yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmacının kendi hedefleri doğrultusunda evrenden seçim yaparak örneklemi belirlemesidir(Şimşek, 2012, s.121). Araştırmada yirmi beş okuldan iki yüz dokuz Türkçe öğretmenine anket uygulanmış ancak ankete katılan öğretmenlerden kırk üçü kişisel bilgi formunda yer alan "Eğitim aldığınız fakülte programında seçmeli ya da zorunlu "Tiyatro", "Drama", Tiyatro ve Drama Uygulamaları", "Tiyatro ve Canlandırma" vb. derslerden herhangi birisi var mıydı? Eğer yoksa bunların dışında drama ile ilgili almış olduğunuz bir eğitim var mıdır?" Sorusuna "Hiçbir Eğitim Almadım" maddesini işaretlediği için araştırmanın örneklemine dâhil edilmemiştir. Araştırmanın örneklemini yüz altmış altı Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada nitel verilerin toplanacağı grubu belirlemede olasılıksız örnekleme yöntemlerinden "gönüllü örnekleme" yöntemi kullanılmıştır. Gönüllü örnekleme, örneklem alınırken yalnızca gönüllü olanlarla yetinilir, bireyler araştırmaya denek ya da yanıtlayıcı olarak katılır (Şimşek, 2012, s.122). Bazen çeşitli nedenlerle, çalışma evrenini yeterince temsil edebildiğinden emin olunamayan gruplarla da çalışılmak zorunda kalınabilir. Bu durumda üzerinde çalışılan grubun "örneklem" yerine "çalışma

grubu" olarak anılması daha uygundur (Karasar, 2018, s.149). Bu ifadeye istinaden araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanan örneklem, "çalışma grubu" olarak ifade edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu gidilen okullarda yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruları yanıtlayan yirmi beş Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, araştırmanın amacına ve alt amaçlarına uygun olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "Drama Teknikleri Bilgi Düzeyi Anketi", "Drama Teknikleri Kullanma Düzeyi Anketi", Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılarak toplanmıştır.

3.3.1. Drama Teknikleri Bilgi Düzeyi ve Kullanma Düzeyi Anketi

Araştırmanın modeli genel tarama olduğu için anket yoluyla veri toplamak uygun görülmüştür. Çünkü tarama araştırmalarında veri toplamak için genellikle anket ve görüşme teknikleri kullanılmaktadır.

Anket, belli bir konuyla ilgili fikirleri, görüşleri, tercihleri, davranışları, beklentileri ve eğilimleri belirlemek amacıyla seçeneklere dayalı bilgi toplayan araçtır. Anket sonuçları, araştırmaya katılan bireylerin görüşlerinin belirlemek, durumu değerlendirmek ve karşılaştırmalar yapmak için kullanılabilir (Şimşek, 2012, s. 136). Birey ya da grubun araştırma problemleriyle ilgili görüşlerinin alındığı bir veri toplama tekniğidir. Anket soruları hazırlanırken araştırmacılar, araştırma problemleriyle ilgili kuramsal çalışmaları incelemeli, anket konusuyla ilgili gözlemler yapıp ilgili kişilerle konuşmalı ve bu verilerden yola çıkarak sorular hazırlanmalıdır (Erden, 1998).

Araştırmada kullanılan anketi geliştirirken, öncelikle araştırma amacı doğrultusunda alanyazın taranmış, alanyazında ne tür veri toplama araçları geliştirildiği incelenmiştir. Alanyazında dramayla igili "tutum ölçeği, özyeterlik ölçeği, yeterlik algısı" gibi ölçme araçları geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Alanyazın taramamız neticesinde drama tekniklerini doğrudan alan bir ölçme aracına rastlanılmamıştır. Dramayla ilgili kitaplar ve Türkçe eğitiminde dramayla ilgili yapılan çalışmalar incelenmiş ve anket maddeleri oluşturulmuştur. Bu doğrultuda "Bigi ve Kullanma Düzeyi Anketi'nde 32 drama tekniğine yer verilmiştir. Daha sonra oluşturulan bu maddeler Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev yapan 3 uzman ve Mersin

Üniversitesi Eğitim Fakültesinden 1 uzmanla beraber incelenmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu incelemeler sonucunda, araştırmanın alt amaçları da göz önünde bulundurularak anket maddeleri yazılmıştır. Böylece " Drama Teknikleri Bilgi Düzeyi ve Kullanma Düzeyi Anketi"nin taslağı hazırlanmıştır. Hazırlanan anket taslağı dil geçerliği için Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören dördüncü sınıf otuz öğretmen adayına uygulanmıştır. Yapılan bu uygulamanın ardından alınan geribildirimlere göre gereken düzeltmeler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir.

Anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerine ait kişisel bilgi formu, ikinci bölümde, "Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerine ilişkin bilgi düzeyi anketi", üçüncü bölümde, Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini kullanma düzeyi anketi" yer almaktadır İkinci bölümde drama tekniklerini bilmeye yönelik 32 madde vardır. Bu maddelerin seçenekleri "tamamen biliyorum, biliyorum, kararsızım, kısmen biliyorum, hiç bilmiyorum" beşli derecelendirme şeklinde hazırlanmıştır. Üçüncü bölümde ise drama tekniklerini kullanmaya yönelik 32 madde bulunmaktadır. Bu maddeler "çok sık kullanıyorum, orta sıklıkta kullanıyorum, az kullanıyorum, hiç kullanmıyorum" dörtlü derecelendirme seçeneklerinden oluşmaktadır. Dördüncü bölümde, drama tekniklerine yönelik açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu yer almaktadır.

3.3.2. Öğretmen Görüşme Formu

Araştırmada kullanılan bir diğer ölçme aracı öğretmen yarı yapılanmış görüşme formudur. Görüşme, bireylerin deneyimlerine ve görüşlerine ilişkin bilgi edinmede kullanılan veri toplama aracıdır. "Görüşme, önceden belirlenmiş, ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim sürecidir (Stewart ve Cash, 1985; Akt: Şimşek ve Yıldırım, 2006, s. 119)". Bu bağlamda görüşme yöntemini kullanarak bireylerin belli bir konu hakkındaki bakış açıları daha kolay anlaşılabilir.

"Görüşme, doğal bir iletişim ve bilgi toplama yolu olduğundan anlaşılmayan konularda açıklama, soru sorma ve tamamlama yapmaya olanak sağlamasının yanı sıra araştırma yapılan konuda daha çok ve ayrıntılı bilgilere ulaşılabilmesine de zemin hazırlar (Serper ve Gürsakal, 1989, 150; Kaptan,1991, 149; Akt: Sarı, 2007, s. 117)".

Yapılan araştırmada Türkçe öğretmelerinin drama tekniklerine yönelik görüşlerini daha ayrıntılı anlayabilmek için anket uygulanan örneklem içinden seçilen

25 Türkçe öğretmeniyle görüşme yapılmıştır. Görüşmeler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılmıştır. Görüşme formunun hazırlanması aşamasında da öncelikle alanyazın taramaları ve anket formlarındaki maddeler dikkate alınmıştır. Bununla birlikte görüşme formunda yer alan soruların, araştırmanın genel ve alt amaçları ile anket sorularına paralel olmasına dikkat edilmiştir. Hazırlanan denemelik görüşme formu Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi görev yapan öğretim elemanlarına inceletilmiştir. Uzman kişilerin görüşleri alındıktan sonra görüşme formunun kapsam ve dil geçerliği için 5 Türkçe öğretmeni ile pilot görüşme yapılmıştır. Pilot görüşmelerde öğretmenler, soruların içeriği ve anlaşılabilirliği ile ilgili çeşitli geribildirimler vermişlerdir. Öğretmenlerden alınan geribildirimler doğrultusunda son düzenlemeler yapılmış, görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Görüşme formunda öğretmenlere yarı yapılandırılmış ve açık uçlu olan 5 soru sorulmuştur. Bu sorular, Türkçe dersi için hangi drama tekniklerinin uygun olduğuna dair görüşleri, drama tekniklerini nasıl uyguladıkları, drama tekniklerini uygularken ne gibi güçlüklerle karşılaştıklarına dair görüşleri öğrenmek için hazırlanan sorulardır.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu bölümde, çalışma evrenindeki öğretmenlere uygulanan anket uygulaması ve çalışma grubundaki öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formları yoluyla gerçekleştirilen veri toplama sürecine yer verilmiştir.

3.4.1. Nicel Verilerin Toplanması

Araştırmanın genel amacı ve alt amaçları doğrultusunda hazırlanan anket formları Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğünden yasal izin alındıktan sonra örneklemde yer alan okullarda görev yapan Türkçe öğretmenlerine araştırmacı tarafından, 2018 yılının Nisan ve Mayıs aylarında uygulanmıştır.

3.4.2. Nitel Verilerin Toplanması

Anket uygulaması için okullara gidildiğinde öğretmenlere anketin yanında bir tane de görüşme formu olduğu söylenmiş ve gönüllü öğretmenler ile görüşme yapılmıştır. Görüşmeler öğretmenlerin ders saatlerinden önce veya ders bittikten sonra, öğretmenler odasında, yapılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri araştırmacı tarafından not tutularak kaydedilmiştir.

Yapılan görüşmeler ortalama 15 dakika sürmüştür. Görüşme formunda araştırma amacına uygun olarak belirlenen sorular öğretmenlere araştırmacı tarafından yöneltilmiştir. Görüşme sırasında araştırmacı öğretmenlerin gereken bilgileri vermeleri ve rahat konuşmaları için uygun ortamlar yaratmaya, sessizliği sağlamaya, öğretmenleri yönlendirmemeye ve konuşmaları için teşvik etmeye özen göstermiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu bölümde nicel ve nitel verilere ait analiz durumları yer almaktadır.

3.5.1. Nicel Verilerin Analizi

Anketlerin uygulanması sonucunda elde edilen nicel veriler SPSS 21,0 paket programına aktarılmış, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda istatistiksel analizler yapılmıştır.

Araştırmanın alt amaçları mevcut durumun belirlenmesine yönelik betimsel nitelikte sorular olduğu için nicel verilerin analizinde betimsel istatistik tekniklerinden frekans, yüzde değerleri kullanılarak verilerin çözümlenmesi sağlanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

3.5.2. Nitel Verilerin Analizi

Gönüllü örnekleme yöntemine göre seçilen çalışma grubundaki öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşmede sorulması amacıyla drama tekniklerine yönelik araştırmacı tarafından açık uçlu görüşme soruları hazırlanmıştır. Çalışma grubunda yer alan 25 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre nitel yöntemlerden görüşme, insanların perspektiflerini, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir ". "Görüşmeler anket ve gözlem gibi birçok yöntemle bir arada kullanılabilir. Yarı yapılandırmış görüşmeler hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir (Büyüköztürk vd. 2010)". Hazırlanan görüşme formunda da bu noktadan hareketle derinlemesine bilgi sağlayabilmek için yarı yapılandırılmış sorulara yer verilmiştir Araştırmada öğreticilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. "İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun

anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2012)".

Nitel araştırmalarda, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koyulduğu bir süreç izlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmış, yazılı metin haline getirilen her bir soruya değişik kişilerin verdiği yanıtları içeren veriler birkaç kez okunmuş, olası kodlarla ilgili notlar alınmıştır. Kodlar oluşturulurken kullanılan kavramlar ilgili alanyazın, araştırma soruları ve görüşme soruları göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Aynı zamanda öğretmenlerin kullandığı bazı ifadeler ile araştırmacının tespit ettiği kavramlar da kod olarak kullanılmıştır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda aynı anlama gelen cümleler tek biçimde kodlanmıştır.

Görüşme notlarından yola çıkarak kodlamalar yapıldıktan elde edilen kodlar bir araya getirilerek ortak yönleri bulunmuş, sonra kodlamaları altında toplayacak temalar belirlenmiştir. Bu ana temalar da öğretmenlerin görüşleri ve araştırma soruları doğrultusunda belirlenmiştir. Yapılan kodlamalar ve ortaya çıkan temaların sunumunda ise tablolardan yararlanılmıştır.

Görüşme verileri raporlaştırılırken öncelikle var olan durum tanımlanarak betimlenmiştir. Görüşme yapılan kişilerin bakış açılarını yansıtmak ve var olan durumu okuyucunun daha iyi anlamasını sağlamak için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Öğreticilerin görüşlerinden alıntı yapılırken 'Ö' harfi ve öğretmenlere verilen numaralar (Örneğin Ö5) alıntıların sonuna eklenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, örneklemi oluşturan Türkçe öğretmenlerinden toplanan veriler doğrultusunda her bir alt problemle ilgili olarak istatistiksel tekniklerle yapılan çözümlemeler sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Bulguların sunumunda araştırmanın alt amaçları doğrultusunda her bir madde ayrı ayrı ele alınmıştır.

4.1.Nicel Verilerden Elde Edilen Bulgular

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Türkçe Öğretmenlerinin Drama Eğitimi Alma Durumlarına Göre Dağılımı

Drama Eğitimi Alma Durumu	f
Tiyatro	40
Drama	41
Tiyatro ve drama uygulamaları	40
Tiyatro ve canlandırma	21
Mezun olduğum programda dramaya yönelik ders aldım	15
Dramayla ilgili hizmet içi eğitime katıldım	4
Dramayla ilgili hiçbir eğitim almadım	43 (Drama eğitimi almayan)
Diğer	5
Toplam	209

Çalışmada 209 Türkçe öğretmenine ulaşılmış ancak anketi yanıtlayan Türkçe öğretmenlerinden 43 dramayla ilgili hiçbir eğitim almadım seçeneğini işaretlediği için araştırmanın örneklemine alınmamıştır. Tabloya göre Türkçe öğretmenlerinde 75'i dramayla ilgili dersler aldığını 6'sı ise üniversitede dramaya yönelik ders almadığını dramayla farklı yollardan tanıştığını ifade etmiştir.

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete ve Hizmet Süresine Göre Dağılımları

Hizmet Süresi	Cinsiyet		
	Kadın	Erkek	f
0-5 yıl	23	20	43
6-10 yıl	20	19	39
11-15 yıl	15	18	33
16-20 yıl	13	16	39
20 yıl üstü	10	12	22
Toplam	81	85	166

Ankete katılan öğretmenlerin hizmet süresi ve cinsiyeti tabloda belirtilmiştir. Ankete katılan öğretmenlerin cinsiyete ve hizmet süresine göre birbirine yakın dağılım sergilediği görülmektedir.

4.1.1. Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Bilme ve Kullanma Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 3

Drama Tekniklerini Bilme Düzeyi Yüzde ve Frekans Analizi

Drama teknikleri hakkında bilgi durumu		Tamamen biliyorum	Biliyorum	Kararsızım	Kısmen biliyorum	Hiç bilmiyorum
Anlatı	n (%)	33 (19,9)	87 (52,4)	9 (5,4)	22 (13,3)	15 (9,0)
Bölünmüş ekran	n (%)	8 (4,8)	18 (10,8)	33 (19,9)	35 (21,1)	72 (43,4)
Dansla drama	n (%)	17 (10,2)	60 (36,1)	19 (11,4)	35 (24,7)	72 (17,5)
Dedikodu halkası	n (%)	22 (13,3)	46 (27,3)	21 (12,7)	33 (19,9)	44 (26,5)
Doğaçlama	n (%)	67 (40,4)	65 (39,2)	5 (3,0)	17 (10,2)	12 (7,2)
Donuk imgeler	n (%)	11 (6,6)	32 (19,3)	30 (18,1)	33 (19,9)	60 (36,1)
Dramatizasyon	n (%)	47 (28,3)	74 (44,6)	8 (4,8)	17 (10,2)	12 (7,2)
Düşünceyi izleme	n (%)	10 (6,0)	41(24,7)	38 (22,9)	27 (16,3)	50 (30,1)
Fotoğraf anı/ tablo	n (%)	24 (14,5)	47 (28,3)	29 (17,5)	27 (16,3)	39 (23,5)
Forum tiyatro	n (%)	17 (10,2)	32 (19,3)	35 (21,1)	23 (13,9)	59 (35,5)
Gerçek an	n (%)	15 (9,0)	31 (18,7)	33 (19,9)	29 (17,5)	58 (34,9)
Geriye dönüş (flash back)	n (%)	15 (9,0)	45 (27,1)	29 (17,5)	30 (18,1)	47 (28,3)
Görüşmeler/sorgular	n (%)	18 (10,8)	37 (22,3)	33 (19,9)	29 (17,5)	58 (34,9)
İç ses / kafa sesi	n(%)	22 (13,3)	30 (18,1)	30 (18,1)	33 (19,9)	51 (30,7)
Katılımcı liderlik (öğretmenim role girmesi)	n (%)	30 (18,1)	52 (31,3)	23 (13,9)	33 (19,9)	28 (16,9)
Kenardan yönlendirme (dışarıdan yönlendirme)	n (%)	32 (19,3)	68 (41,0)	16 (9,6)	27 (16,3)	23 (13,9)
Kukla draması	n (%)	26 (15,7)	58 (34,9)	18 (10,8)	27 (16,3)	23 (13,9)
Mektuplar	n (%)	30 (18,1)	44 (26,5)	23 (13,9)	27 (16,3)	42 (25,3)
Müzikle drama	n (%)	30 (18,1)	62 (37,3)	11 (6,6)	30 (18,1)	33 (19,9)
Önceki zamana bölme	n (%)	8 (4,8)	22 (13,3)	31 (18,7)	31 (18,7)	74 (44,6)
Özel mülkiyet-bitmemiş nesneler	n (%)	6 (3,6)	19 (11,4)	30 (18,1)	26 (15,7)	85 (51,2)
Pandomim	n (%)	49 (29,5)	53 (31,9)	11 (6,6)	32 (19,3)	21 (12,7)
Resim yapma	n(%)	29 (17,5)	45 (27,1)	27 (16,3)	26 (15,7)	39 (23,5)
Ritüeller-seremoniler	n (%)	8 (4,8)	19 (11,4)	35 (21,1)	29 (17,5)	75 (45,2)
Rol değiştirme	n (%)	32 (19,3)	52 (31,3)	28 (16,9)	28 (16,9)	26 (15,7)

(Tablo 3 devamı)

Rol içinde yazma	n (%)	20 (12,0)	54 (32,5)	26 (15,7)	26 (15,7)	40 (24,1)
Rol kartları	n(%)	27 (16,3)	51 (30,7)	22 (13,3)	27 (16,3)	39 (23,5)
Rol oynama	n (%)	40 (24,1)	68 (41,0)	10 (6,0)	27 (16,3)	39 (23,5)
Sıcak sandalye	n (%)	13 (7,8)	29 (17,5)	26 (15,7)	33 (19,9)	65 (39,2)
Süreçsel drama	n (%)	11 (6,6)	28 (16,9)	29 (17,5)	29 (17,5)	69 (41,6)
Toplantı düzenleme	n (%)	15 (9,0)	31 (18,7)	30 (18,1)	31 (18,7)	59 (35,5)
Zihinde canlandırma	n (%)	30 (18,1)	68 (41,0)	15 (9,0)	27 (16,3)	26 (15,7)

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin anlatı, doğaçlama, dramatizasyon, katılımcı liderlik, kenardan yönlendirme, kukla draması, mektuplar, müzikle drama, pandomim, resim yapma, rol değiştirme, rol oynama, zihinde canlandırma tekniklerini bilme düzeylerinin "tamamen biliyorum" ve "biliyorum" seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Öğretmenlerin yarısından fazlasının bu teknikleri bildiği görülmektedir. Örneğin öğretmenlerin anlatı tekniği için %19'u tamamen biliyorum, %52'si biliyorum, %5'i kararsızım, %13'ü kısmen biliyorum, %9'u ise "hiç bilmiyorum" seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dramatizasyon tekniğini öğretmenlerin %28'i tamamen biliyorum, %44'ü biliyorum, %4'ü kararsızım, %10'u kısmen biliyorum, %7'si hiç bilmiyorum seçeneğini işaretlemiştir. Tabloda da görüldüğü üzere "kararsızım" ve "hiç bilmiyorum" diyen öğretmenlerin oranının çok düşük olduğu görülmektedir.

Tabloya göre "bölünmüş ekran, dansla drama, donuk imgeler, düşünceyi izleme, forum tiyatro, gerçek an, geriye dönüş, görüşmeler-sorgular, önceki zamana bölme, özel mülkiyet, ritüeller-seremoniler, sıcak sandalye ve süreçsel drama" tekniklerine ankete katılan öğretmenlerin yarısından çoğunun verdiği yanıt "kararsızım" ve "hiç bilmiyorum" seçeneklerinde yoğunlaşmaktadır.

Örneğin "bölünmüş ekran tekniği" için ankete katılan öğretmenlerden %4'ü tamamen biliyorum, %10'u biliyorum, %21'i kısmen biliyorum yanıtlarını verirken %19'u kararsızım, %43'ü ise hiç bilmiyorum yanıtını vermiştir. "Özel mülkiyet" tekniği için %3'ü tamamen biliyorum, %11'i biliyorum, %15'i kısmen biliyorum seçeneğini işaretlerken %18'i kararsızım ve %51'i hiç bilmiyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Sıcak sandalye tekniği için ise %7'si tamamen biliyorum, %17'si biliyorum, %19'u kısmen biliyorum, %15'i kararsızım ve %39'u hiç bilmiyorum yanıtını vermiştir.

Tablo 3'e göre ankete katılan öğretmenlerin "dedikodu halkası, fotoğraf anı-

tablo, iç ses-kafa sesi, rol içinde yazma, rol kartları" tekniklerine verdikleri yanıtların oranının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Örneğin, dedikodu halkası tekniği için öğretmenlerin %13'ü tamamen biliyorum, %27'si biliyorum, %19'u kısmen biliyorum, %12'si kararsızım, %26'sı "hiç bilmiyorum" seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 4

Drama Tekniklerini Kullanma Düzeyi Yüzde ve Frekans Analizi

Drama tekniklerini kullanma durumu		Çok sık kullanıyorum	Orta sıklıkta kullanıyorum	Az kullanıyorum	Hiç kullanmıyorum
Anlatı	n (%)	149 (89,8)	9 (5,4)	4 (2,4)	4 (2,4)
Bölünmüş ekran	n (%)	-	1 (0,6)	6 (3,6)	159 (95,8)
Dansla drama	n (%)	52 (31,3)	49 (29,5)	38 (22,9)	27 (16,3)
Dedikodu halkası	n (%)	5 (3,0)	26 (15,7)	43 (25,9)	104 (62,7)
Doğaçlama	n (%)	16 (9,6)	26 (15,7)	49 (29,5)	75 (45,2)
Donuk imgeler	n (%)	12 (7,2)	31 (18,7)	37 (22,3)	86 (51,8)
Dramatizasyon	n (%)	53 (31,9)	57 (34,3)	34 (20,5)	22 (13,3)
Düşünceyi izleme	n (%)	7 (4,2)	23 (13,9)	30 (18,1)	106 (63,9)
Fotoğraf anı/ tablo	n (%)	38 (22,9)	52 (31,3)	37 (22,3)	39 (23,5)
Forum tiyatro	n (%)	14 (8,4)	27 (16,3)	40 (24,1)	85 (51,2)
Gerçek an	n (%)	16 (9,6)	37 (22,3)	38 (22,9)	75 (45,2)
Geriye dönüş (flash back)	n (%)	12 (7,2)	23 (13,9)	42 (25,3)	89 (53,6)
Görüşmeler/sorgular	n (%)	11 (6,6)	31 (18,7)	38 (22,9)	86 (51,8)
İç ses / kafa sesi	n (%)	10 (6,0)	25 (15,1)	44 (26,5)	87 (52,4)
Katılımcı liderlik (öğretmenin role girmesi)	n (%)	23 (13,9)	42 (25,3)	32 (19,3)	69 (41,6)

(Tablo 4'ün devamı)

Kenardan yönlendirme (dışarıdan yönlendirme)	n (%)	15 (9,0)	34 (20,5)	36 (21,7)	81 (48,8)
Kukla draması	n (%)	24 (14,5)	40 (24,1)	35 (21,1)	67 (40,4)
Mektuplar	n (%)	25 (15,1)	41 (24,7)	32 (19,3)	68 (41,0)
Müzikle drama	n (%)	10 (6,0)	25 (15,1)	42 (25,3)	89 (53,6)
Önceki zamana bölme	n (%)	12 (7,2)	36 (21,7)	35 (21,1)	83 (50,0)
Özelmülkiyet-bitmemiş nesneler	n (%)	9 (5,4)	24 (14,5)	36 (21,7)	97 (58,4)
Pandomim	n (%)	6 (3,6)	21 (12,7)	32 (19,3)	107 (64,5)
Resim yapma	n (%)	6 (3,6)	26 (15,7)	29 (17,5)	105 (63,3)
Ritüeller-seremoniler	n (%)	19 (11,4)	26 (15,7)	47 (28,3)	74 (44,6)
Rol değiştirme	n (%)	12 (7,2)	34 (20,5)	51 (30,7)	69 (41,6)
Rol içinde yazma	n (%)	7 (4,2)	17 (10,2)	37 (22,3)	105 (63,3)
Rol kartları	n (%)	18 (10,8)	44 (26,5)	42 (25,3)	62 (37,3)
Rol oynama	n (%)	16 (9,6)	36 (21,7)	50 (30,1)	64 (38,6)
Sıcak sandalye	n (%)	17 (10,2)	32 (19,3)	35 (21,1)	82 (49,4)
Süreçsel drama	n (%)	29 (17,5)	39 (23,5)	35 (21,1)	63 (38,0)
Toplantı düzenleme	n (%)	9 (5,4)	23 (13,9	31 (18,7)	103 (62,0)
Zihinde canlandırma	n (%)	12(7,2)	24(4,5)	37(22,3)	93(56,0)

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin anlatı tekniğini kullanma oranları "çok sık" seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. "Az kullanıyorum" ve "hiç

kullanmıyorum" seçeneklerini işaretleyenlerin oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Anlatı tekniğini öğretmenlerin %89,8'i çok sık, %5,4'ü orta sıklık, %2,4'ü az kullanmakta ve %2,4'ü hiç kullanmamaktadır.

"Dansla drama, doğaçlama, dramatizasyon, fotoğraf anı-tablo, katılımcı liderlik, kenardan yönlendirme, kukla draması, mektuplar, rol değiştirme, rol kartları ve rol oynama" tekniklerini ifade eden öğretmenlerin "çok sık" ve "orta sıklıkta kullanıyorum" seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Örneğin, dansla drama tekniği için ankete katılan öğretmenlerin %31,3'ü "çok sık", %29,5'i orta sıklıkta, %22,9'u 2az kullanıyorum, %16,3'ü ise "hiç kullanmıyorum" yanıtını vermiştir. Dramatizasyon tekniğini ankete katılan öğretmenlerin %31,9'u çok sık, %34,3'ü orta sıklıkta, %20,5'i az kullanıyorum, %13,3'ü ise hiç kullanmıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcı liderlik tekniği için ankete katılan öğretmenlerin %13,9'u çok sık, %25,3'ü orta sıklıkta, %19,3'ü az kullandığını ifade ederken %41,6'sı ise hiç kullanmadığını belirtmiştir.

"Bölünmüş ekran, dedikodu halkası, donuk imgeler, düşünceyi izleme, forum tiyatro, geriye dönüş, görüşmeler-sorgular, iç ses-kafa sesi, müzikle drama, önceki zamana bölme, pandomim, rol içinde yazma, sıcak sandalye, süreçsel drama, toplantı düzenleme ve zihinde canlandırma" teknikleri için öğretmenlerin verdikleri yanıtların "hiç kullanmıyorum" seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Örneğin bölünmüş ekran tekniğini çok sık kullanan hiçbir öğretmen yok, orta sıklıkta %0,6, az kullanıyorum diyen %3,6, %95,8'i ise hiç kullanmıyorum seçeneğini işaretlemiştir. Sıcak sandalye tekniğini %11,2'si çok sık, %19,3'ü orta sıklıkta, %21,1'i az kullanıyorum seçeneğini işaretlerken %49,4'ü ise hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

Tablo 4'e göre ankete katılan öğretmenlerin yarısından fazlası on sekiz drama tekniğini hiç kullanmadığını ifade ederken öğretmenler tarafından en çok kullanılan teknik anlatıdır. Diğer tekniklerin ise "orta sıklıkta" ve "az kullanıyorum" seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

4.2. Nitel Verilerden Elde Edilen Bulgular

Adana il merkezindeki Türkçe öğretmenlerinin drama teknikleri hakkında görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada 25 Türkçe öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmede bir soruya birden fazla yanıt verildiği için tablodaki frekans sayısı kişi sayısını göstermemektedir.

Verilere örnek sunmak amacıyla yapılan alıntılarda, görüşler olduğu gibi verilmiş; herhangi bir düzenleme yapılmamıştır

Araştırmada yer alan çalışma grubunun hizmet süresi ve cinsiyete göre dağılımı tabloda verilmiştir.

Tablo 5

Araştırmaya Katılan Çalışma Grubunun Hizmet Süresi ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	Cinsiyet		
Hizmet Süresi	Kadın	Erkek	f
0-5 yıl	5	4	8
6-10 yıl	3	2	5
11-15 yıl	2	2	4
16-20 yıl	3	2	5
20 yıl üstü	1	1	2
Toplam	14	11	25

4.2.1. Türkçe Öğretmenlerinin Görüşme Sorularına Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Öğretmenlere Türkçe dersi için hangi drama tekniğinin veya tekniklerinin en uygun olduğunu düşünmekte oldukları ve nedeni sorulmuştur. Öğretmen adaylarının görüşleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Dersi İçin Hangi Drama Tekniğinin veya Tekniklerinin En Uygun Olduğunu Düşünmekte Olduklarına Dair Görüşleri

Drama teknikleri	f
Doğaçlama	11
Dramatizasyon	7
Rol oynama	6
Anlatı	5
Zihinde canlandırma	4
Pandomim	3
Rol değiştirme	2
Müzikle drama	2
Kenardan yönlendirme	2
Mektup	1

(Tablo 5'in devamı)

Kukla draması	1
Katılımcı liderlik	1
Dedikodu halkası	1
Gerçek an	1
Dansla drama	1
Fotoğraf anı / Tablo	1
Resim yapma	1
Rol içinde yazma	1
Rol kartları	1
Sıcak sandalye	1
Geriye dönüş	1
İç ses	1
Düşünceyi izleme	1
Görüşmeler sorgular	1
Toplantı düzenleme	1

Tablo 6'da görüldüğü üzere, Türkçe öğretmenleri "doğaçlama, dramatizasyon, rol oynama, anlatı, zihinde canlandırma, pandomim, kukla draması ve katılımcı liderlik" tekniklerinin Türkçe dersi için uygun olduğunu ifade ederken "sıcak sandalye, süreçsel drama, forum tiyatro ve bölünmüş ekran" tekniklerine yer vermemişlerdir. Öğretmenlerden 11'i doğaçlama, 7'si dramatizasyon, 6'sı rol oynama, 5'i anlatı, tekniğinin Türkçe dersi için en uygun drama tekniği olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini derste niçin kullandıklarına dair görüşleri tabloda sunulmuştur:

Tablo 7

Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Kullanma Nedenlerine Yönelik Görüşleri

	f
Derste uygulanabilirlik	2
Dersin öğrenilmesi ve öğretilmesine katkı sağlama	2
Yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirme	2
Kendini ifade etme becerisini geliştirme	2

Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini kullanma nedenleri arasında dersin içerisinde rahatlıkla uygulanabilmesi, genellikle öğrencilerin yaratıcılık, hayal gücü ve kendini ifade etme becerilerini geliştirmesi öne çıkmaktadır.

Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini kullanma nedenlerine yönelik örnekler aşağıda sunulmuştur:

Rol yapma, pandomim öğrencilerin yaşantıyı bir olayı ya da fikri bir grup çalışması içinde kendi gözlemlerini, duygularını ve deneyimlerini dile getirebildikleri için. (Ö9)

Rol oynama ve doğaçlama tekniklerinin daha uygun olduğunu düşünüyorum. Demokratik tutum ve davranış geliştirme grupça birlikte hareket edebilme yetkisi kazandırma, bireyi düşündürme gibi kazanımları gerçekleştirebildiği için. Ayrıca dil becerilerinin geliştirilebilmesinde ki önemi; dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin gelişmesindeki katkısından dolayı tercih ediyorum. (Ö19)

Doğaçlama uygun çünkü çocuklar kalıplara sığmayı sevmiyor. İçlerinde geldiği gibi davranınca daha yaratıcı oluyorlar. (Ö13)

Doğaçlama, dramatizasyon, resim yapma, müzikle drama, rol değiştirme gibi tekniklerin en uygun olduğunu düşünüyorum. Çünkü dersin işlenişi sırasında kullanılabilir ve herhangi bir zorluğu maliyeti yoktur.(Ö15)

Anlatı, katılımcı liderlik, kenardan yönlendirme, rol değiştirme, rol içinde yazma, zihinde canlandırma tekniklerinin araç-gereç sıkıntısının yaşanmaması açısından daha uygun olduğunu düşünüyorum. Ayrıca diğer drama teknikleri ile ilgili de yeterince bilgi sahibi değilim.(Ö16)

Araştırmaya katılan Türkçe Öğretmenlerinin *"Türkçe dersinde kullandığınız bir drama tekniğini nasıl uyguladığınızı açıklayınız***.** Maddesine verdikleri yanıtlar Tablo 8'te sunulmuştur.

Tablo 8

Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Nasıl Uyguladıklarına Dair Görüşleri

	f
Metinden yola çıkarak canlandırma	5
Doğaçlama yoluyla canlandırma	3

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin drama tekniklerini uygularken 5' i metinden yola çıkarak canlandırma yaptıkları, 3'ü doğrudan canlandırma yaptıklarını, ifade etmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdiği yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Doğaçlama tekniğini geçen gün Hacivat ve Karagöz çalışmamızda uyguladık. Öncelikle gönüllü iki öğrencimiz hazırlanmış olan kuklaları ellerine alarak o an için akıllarına gelen cümlelerle bir diyalog metni oluşturdular. Hacivat ile Karagöz'ün günümüze uyarlanmış, yeni halleri ile ortaya çok komik sahneler çıktı. Öğrenciler de eğlenerek öğrenmiş oldular, çok hoşlarına gitti.(Ö8)

Günlük hayatta karşılaşılabilecekleri örnek olaylar vererek, bu durumlarda nelerde yapmaları gerektiklerine yönelik çalışmalar yapıyorum. (Ö21)

Öğrencilere bir konu veya olay açıklanıp bunu zihinde canlandırmaları istenir daha sonra canlandırdıkları olay ve durumları ifade etmesi istedim. (Ö20)

Donuk resim, herhangi bir ortamdaki nesnelerden biri olduğunu varsaymalarını isteyerek daha sonra onları bu konudaki düşüncelerini istiyorum. (Ö12)

Araştırmaya katılan Türkçe Öğretmenlerinin, *"Drama tekniklerini uygularken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?"* sorusuna verdikleri yanıtlar tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Drama Tekniklerini Uygularken Karşılaştıkları Güçlüklere Dair Öğretmen Görüşleri

	f
Öğretmenlerin ve öğrencilerin drama teknikleri hakkında bilgi eksikliği	13
Sınıf mevcudunun kalabalık olması	5
Sınıf yönetiminde yaşanan güçlükler	3
Malzeme ve materyal eksikliği	3
Mekân eksikliği	1
Sınav kaygısı	1

Tablo 9'da görüldüğü üzere öğretmenlerden 13'ü öğretmenlerin ve öğrencilerin drama teknikleri hakkında bilgi eksikliği, 5'i sınıf mevcudunun kalabalık olması, 3'ü sınıf yönetimi, 3'ü malzeme eksikliği, 1'i mekân eksikliği, 1'i sınav kaygısı gibi güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur:

Kendi adıma en büyük eksiklik üniversitede bu konuyla ilgili yeterli eğitimin verilmemiş olmasıdır. Bunun dışında eğitimler öğretmenlik hayatımızda da verilebilir. (Ö15)

Teknikler konusunda kendimi yeterli hissetmemem uygulama konusunda çekimser olma sebeplerimden biri oluyor. (Ö11)

Kostüm ve dekorları ayarlamak, imkânları yetersiz olabiliyor ve öğrenciler karakterlere bürünemiyor, olayı tam olarak yaşatamıyor. (Ö10)

Zaman problemi olabiliyor bazen. Çünkü aşama aşama kurallara uygun ilerlemek gerekiyor ve sonunda değerlendirmeler yapılıyor. Buda zaman alıyor bazı uygun ortam oluşturulamıyor. (Ö19)

Sınıf ortamı yapılacak etkinlikler için uygun olmuyor. (Ö14) Sınavlardan dolayı derslerde daha çok bilgilendirici çalışmalar yapıyoruz. Test çözüyoruz. (7. ve 8. Sınıflarda) (Ö18)

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin, "*Türkçe eğitiminde drama tekniklerinin kullanımının yaygınlaşması için ne gibi çalışmalar yapılmalıdır*?" sorusuna verdikleri yanıtlar tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

Türkçe Eğitiminde Drama Tekniklerinin Yaygınlaşmasına Dair Öğretmen Görüşleri

	f
Seminer–hizmet içi eğitim verilmesi	8
Drama öğretim programı hazırlanmalı	5
Üniversitede ders olarak verilmesi	3
Ders kitaplarında uygun metinlerin oluşturulması	2

Tablo 10'da görüldüğü üzere öğretmenlerin 8'i öğretmenlere drama teknikleriyle ilgili seminer- hizmet içi eğitimin verilmesi gerektiğini 5'i öğretim programının drama tekniklerine yeterince yer ayıracak şekilde yeniden düzenlenmesini 3'ü drama tekniklerinin üniversitede ders olarak okutulması, 2'si ders kitaplarındaki metinlerin drama tekniklerine uygun hazırlanmasını, ifade etmiştir. Öğretmen görüşlerine dair örnekler aşağıda sunulmuştur.

Öğretmenlere kaliteli ve uzun süreli hizmet içi eğitimler verilmelidir. Bu eğitimler uygulamalı olarak gerçekleştirilmelidir.(Ö15)

Hizmet içi eğitimlerle öğretmenler bu konuda daha donanımlı hale getirilebilir. Örneğin ben bu konuda eğitim almak istiyorum. Ama uzaktan eğitim veren bir firmayla görüştüm 2.000 tl. Ücretten bahsettiler. Gönüllülükle katılabileceğim bir etkinlik, atölye, eğitim istiyorum. (Ö12)

Sınıf öğrenci sayısı azaltılmalı. Süre bakımından daha fazla zaman verilmeli. Uygun ortam (ayna, minder) gibi rahat hareket edebilecekleri ortam olmalı. (Ö1)

Drama etkinliği, zaman alıcı olmasından dolayı, müfredatın buna göre düzenlenmesi ön şarttır. Böylelikle öğretmen konuları yetiştirme telaşına düşmeden öğrenciler için daha eğlendirici ve eğitici olan drama tekniklerini uygulama fırsatı bulabilir. (Ö13)

Sınav odaklı eğitimden uzaklaşma. (Ö17) ***)***

1- Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin dramaya uygun seçilmesi

2- istekli öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi

3- sınıf mevcudunun azaltılması (Ö6)

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin, *"Buradaki sorulara verdiğiniz yanıtların dışında eklemek istediğiniz görüşünüz varsa lütfen yazınız."* maddesine *verdikleri yanıtlar tablo 11'de sunulmuştur.*

Tablo 11

Öğretmenlerin Soruların Haricinde Verdikleri Cevaplar

	f
Dramaya erken yaşlarda başlanmalı	3
Dramanın daha fazla tanıtımı yapılmalı	2
Uygulamalı eğitimlere daha fazla yer verilmeli	1

Tablo 11'e göre öğretmenlerin çoğu drama dersleri ve drama etkinlikleriyle dramanın önemine dair yanıtlar vermişlerdir. Öğretmenlerin yanıtlarına örnekler aşağıda sunulmuştur:

Drama dersi üniversitede değil de ilkokulda, ortaokul, lisede seçmeli ders olarak öğrencilerle işlenebilir. Hayata hazırlanan öğrenciler için kişisel gelişme çok katkı sağlar.(Ö13)

Mümkünse ilkokuldan başlanmalı drama çalışmalarına.(Ö4)

Drama dersinin faydalarının yayın organlarınca tanıtılması. (Ö6)

Drama eğitimi yaygınlaştırılmalı. (Ö8)

Toplumumuzun büyük bir eksikliği olan empatinin gelişimi için de drama çok önemli (Ö15)

Sanatsal faaliyetlerin veliler tarafından çocuğun derslerindeki başarısı olumsuz etkileyeceği kaygısı, eğitim sisteminin sonuçlarından biri olarak tartışılmalıdır (Ö4)

Drama sosyal bir laboratuardır. Yaşamın kendisi, bireyin kendi farkındalığına varması için bir süreçtir. (Ö19)

Üniversitelerin ilgili bölümlerinin bu konuyla ilgili anket haricinde uygulamalı çalışmaları okullarda yürütmesini bekliyoruz. (Ö15)

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde Adana il merkezinde Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini bilgi ve kullanma düzeylerine yönelik bulgular ilgili alanyazın ile ilişkilendirilerek tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Alanyazın incelendiğinde drama ile ilgili birçok çalışma yapılmış bunların içerisinde deneysel çalışmaların betimsel çalışmalara oranla fazla olduğu gözlemlenmiştir. Türkçe eğitiminde dramayla ilgili çalışmalara baktığımızda genellikle dramanın dil eğitimindeki yeri, dil becerilerini geliştirmedeki rolü, yaratıcı yazma becerisine etkisi gibi konularda uygulandığı görülmektedir.

5.1. Adana İl Merkezinde Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerine İlişkin Bilgi Düzeyi ve Kullanma Düzeyine Dair Tartışma ve Yorum

Çalışmada ilk olarak Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerine dair bilgi düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerine ilişkin bilgi düzeyi anketine verdikleri yanıtlar doğrultusunda öğretmenlerin bazı drama teknikleri hakkında bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde Kara (2010), çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin drama çalışmalarında teknikleri sıklıkla kullanmadıkları, drama teknikleriyle ilgili olarak yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Tutuman (2011), çalışmasında drama bilme yeterliliklerinin dramayla ilgili diğer yeterliliklerine göre daha düşük seviyede olduğunu ifade etmiştir. Koç (2013), sosyal bilgiler öğretmenleri ile yaptığı çalışmasında, öğretmenlerin drama teknikleri hakkında bilgi durumlarına ilişkin yanıtlarına bakıldığında verilen yanıtların 'biliyorum' seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Koç (2013) çalışmasında 'rol oynama' tekniğini 219 öğretmenden 208'i bildiğini söylemiş, araştırmamızda ise 166 Türkçe öğretmeninden 135'i bu tekniği bildiğini söylemiştir. Koç 2013, çalışmasında 'pandomim' tekniğini 219 öğretmenden 179'u bildiğini söylemiş, bu çalışmada ise 166 Türkçe öğretmeninden 134'ü biliyorum yanıtını vermiştir. Yine Koç'un (2013) çalışmasında yer alan 'kukla draması' tekniğini 219 öğretmenden 170'i bildiğini söylemişken, bu çalışmada ise 166 öğretmenden 98'i bu tekniği bildiğini ifade etmiştir. Doğaçlama tekniği için Koç (2013), 219 öğretmenden 200'ünün bildiğini ifade etmiş, bu çalışmada ise 166 Türkçe öğretmeninden 149'u biliyorum cevabını vermiştir.

Elde edilen bulgular ve verilen örneklerden anlaşılacağı üzere (Koç 2013) ile bu çalışmada ortak olan "doğaçlama, rol oynama, kukla draması, pandomim" gibi tekniklerin öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bildiği söylenilebilir.

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini kullanma düzeyine bakıldığında Türkçe öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun drama tekniklerini az kullandığı veya hiç kullanmadığı görülmektedir. Alanyazına bakıldığında Güney (2009), çalışmasında öğretmenler tarafından en çok 'doğaçlama, pandomim ve rol oynama' tekniklerinin kullanıldığını ifade etmiştir. Bu çalışmada ise 166 Türkçe öğretmeninden 91'i doğaçlama tekniğini, 92'si rol oynama tekniğini, 59'u pandomim tekniğini kullandığını ifade etmiştir. Koç (2013), çalışmasında öğretmenlerin en çok 'zihinde canlandırma' tekniğini en az ise 'kukla draması' tekniğini kullandıklarını belirtmiştir. Bu çalışmada ise öğretmenler en çok 'anlatı' tekniğini kullandıklarını en az ise 'bölünmüş ekran' tekniğini kullandıklarını belirtmişlerdir. Güney (2009), Kara, (2010), Tutuman, (2011), Koç (2013) çalışmalarında öğretmenlerin drama tekniklerini az kullandıklarını ve teknikleri kullanırken belirli güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin drama tekniklerini kullanırken karşılaştıkları güçler görüşme sorularının yorum kısmında açıklanmıştır. Bu yönü ile burada bahsedilen çalışmalar ile bu çalışmanın benzerlik gösterdiği söylenilebilir.

5.2. Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Dersi İçin Hangi Drama Tekniğini veya Tekniklerinin En Uygun Olduğunu Düşünmekte Olduklarına Dair Görüşlerine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırma bulguları incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinden 11'i doğaçlamanın, 7'si dramatizasyonun, 6'sı rol oynamanın, 5'i anlatı tekniğinin, 4'ü zihinde canlandırmanın, 3'ü pandomimin, 2'si rol değiştirme, müzikle drama ve kenardan yönlendirme tekniklerinin Türkçe öğretimi dersi için en uygun teknik olduğunu ifade etmişlerdir. Kara (2010), çalışmasında "doğaçlama, dramatizasyon, rol oynama"nın öğretmenlerce en uygun teknikler arasında olduğunu ifade etmiştir. Araştırmada Türkçe öğretmenlerinin "anlatı, doğaçlama, dramatizasyon, rol oynama" tekniklerini bilme düzeyleri açısından 'tamamen biliyorum' ve 'biliyorum' seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Öğretmenlerin "Türkçe dersi için hangi drama tekniği veya tekniklerinin uygun olduğunu düşünmektesiniz?" maddesine çalışma grubundaki öğretmenlerin büyük çoğunluğunun "doğaçlama, dramatizasyon, rol oynama tekniklerinin" uygun olduğunu ifade etmeleri; araştırmadan elde edilen nicel ve nitel verilerin birbirini

desteklediğini göstermektedir. “Niçin?” sorusuna verilen bulgular incelendiğinde bahsedilen bu tekniklerin öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine, yaratıcılık ve hayal güçlerinin geliştirilmesine yardım ettiği sonucuna varılmış, ayrıca derste rahatlıkla uygulanabilir olmalarından dolayı tercih edildikleri ifade edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde Kara (2010), araştırmasında Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemlerinin olumlu yönleri ile ilgili açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar neticesinde drama tekniklerinin öğrencilere öz güven aşıladığı, kendini ifade etme becerisini kazandırdığı, öğrencinin yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirdiği ve dersin kolay anlaşılmasına yardımcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Güler (2015) ise teknikleri derse karşı sevgi uyandırdığını ifade etmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde drama tekniklerinin öğrenmede kalıcılığı sağladığı öğrencilerin yaratıcılık, hayal gücü ve iletişim becerilerini geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.3. “Türkçe Öğretimi Dersinde Kullandığınız Bir Drama Tekniğini Nasıl Uyguladığınızı Açıklayınız?” Sorusuna Dair Tartışma ve Yorum

Araştırma bulguları incelediğinde öğretmenlerin bu soruya birçok farklı cevap verdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bazıları müzikle drama yaptığını, bazıları mektupları kullandığını, bazıları kuklaları kullandıklarını ifade etmiştir. Bu soru ile ilgili cevapların geneline bakıldığında metne bağlı canlandırmalar yaptıklarını burada rol oynama, dramatizasyon ve doğaçlama tekniklerini kullandıklarını, bazı öğretmenler ise hiçbir metne bağlı kalmadan doğaçlama yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Alanyazına baktığımızda Güney (2009)’un çalışmasında Dede Korkut Hikâyeleri üzerinde drama tekniklerini kullanarak etkinlikler yaptıklarını yine Kara (2010), drama ile öykü oluşturma çalışmasında drama tekniklerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir.

5.4. Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Uygularken Karşılaştıkları Güçlüklere Dair Tartışma ve Yorum

Çalışmanın bulguları incelendiğinde öğretmenlerin 13’ü bilgi eksikliği, 5’i sınıf mevcudunun kalabalık olması, 3’ü sınıf yönetiminde sorun yaşanması, 3’ü malzeme eksikliği, 1’i mekân eksikliği, 1’i öğrencilerin drama tekniklerini bilmediğini bu yüzden uygulamada güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. 1’i ise sınav kaygısı gibi güçlüklerle karşılaştığını söylemiştir. Elde edilen bulgulara göre mekân ve malzeme eksikliği söyleyen öğretmenlerin genellikle sahne ve kostüm eksikliğini kast ettiği görülmüş, bu da bu öğretmenlerin dramayı, tiyatro olarak algıladıklarını göstermektedir. Alanyazında

benzer çalışmaları incelediğimizde Kara (2010), çalışmasında öğretmenlerin drama yöntemini uygularken karşılaştıkları zorluklarla ilgili bulgular kısmında drama konusunda yeterli bilgiye sahip olunmaması, ders saatinin yetersizliği, sınıf mevcudunun fazla olması, sınıfın fiziksel şartlarının yetersiz oluşu sonuçlarına ulaşmıştır. Tutuman (2011) ise çalışmasında öğretmenlerin drama yöntemini derslerinde uygulamama nedenlerine ilişkin bulgular kısmında drama konusunda bilgi sahibi olmama, drama eğitimi almama, sınav kaygısı, sınıfların kalabalık olması sonuçlarına ulaşmıştır. Gültekin (2018), sınıf ortamında çok fazla gürültü olması, ailelerin drama konusunda ilgisizliği gibi nedenlerden dolayı dramayı uygulamada güçlükler yaşandığı sonucuna ulaşmıştır. Ulu ve Adığüzel (2019) çalışmasında drama uygulamada yaşanan sorunların başında, öğretmenlerin drama konusunda donanım yetersizliği ve sınav kaygısının, geldiği sonuçlarına ulaşmıştır. İşyar (2017) ise çalışmasında sınıf öğretmenlerinin dramayı uygulamama nedenleri arasında en çok fiziki ortamın yetersizliği, sınıfların kalabalık olması sonucuna ulaşmıştır.

Genel anlamda çalışmaların sonuçlarına bakıldığında sınıf mevcutlarının azaltılması, öğrenci ve öğretmenlere drama eğitimi verilmesi, öğrenci velilerin drama konusunda bilgilendirilmesi drama ile ilgili diğer güçlükleri de ortadan kaldırabileceği söylenilebilir.

5.5. Türkçe Eğitiminde Drama Tekniklerinin Yaygınlaşması İçin Ne Gibi Çalışmalar Yapılmalıdır? Sorusuna Dair Tartışma ve Yorum

Çalışma bulguları incelendiğinde öğretmenlerden 8 öğretmen hizmet içi eğitim ve seminer verilmesi gerektiğini, 3'ü drama tekniklerinin üniversitelerde ders olarak verilmesini ifade etmiştir. Öğretmenlerden 2'si ders kitaplarındaki metinlerin drama tekniklerine uygun olarak hazırlanmasını ifade etmiştir. Alanyazın incelendiğinde Kara (2010), çalışmasında drama yöntemi ile ilgili öğretmen önerilerini içeren bulgularında Türkçe ders saatinin artırılması ve bu ders saati içerisinde dramaya yeterli süre ayrılması, öğretmenlerin drama eğitimi almaları kurs ve seminerlere katılmaları, bağımsız bir drama dersinin olması, okullardaki fiziki yapının iyileştirilmesi sonuçlarına ulaşılmıştır. Tutuman (2011), çalışmasında öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi, ders kitaplarındaki metinlerin dramaya uygun hazırlanması, öğretmenlere yönelik drama liderliği programı yaygınlaştırılması sonucuna ulaşmıştır. Koç (2013), çalışmasında drama derslerinin eğitim fakültelerinde daha kapsamlı ve uygulamaya dönük verilmesi dramanın öneminin kavratılması için öğrenciler ve velilerle bilgilendirici toplantılar

yapılması önerilerinde bulunmuştur. İşyar (2017), çalışmasında öğretmenlere yönelik üniversite ile işbirliğinde hizmet içi eğitim verilebilir, drama şenliklerinin düzenlenmesi gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışma bulguları ile alanyazında verilen öneriler benzerlik göstermekte, öğrencilerin okul öncesinden itibaren drama teknikleri ile tanıştırılması, öğretmenlere okul üniversite işbirliği ile uygulamalı eğitimlerin verilmesi, okullardaki fiziki koşulların iyileştirilmesi gibi öneriler drama tekniklerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına yardımcı olacağı söylenilebilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırma bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuçlar araştırmanın alt amaçları doğrultusunda sunulmuş ulaşılan sonuçlar çerçevesinde hem uygulamaya hem de yapılacak araştırmalara yönelik öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

6.1. Sonuçlar

Türkçe öğretmenlerinin drama teknikleri hakkında bilgi düzeyi anketine verdikleri cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin bir kısmının "anlatı, doğaçlama, dramatizasyon, katılımcı liderlik, kenardan yönlendirme, müzikle drama, pandomim, rol değiştirme, rol kartları, rol oynama ve zihinde canlandırma" tekniklerini yüksek düzeyde bildikleri görülmektedir. "Bölünmüş ekran, dansla drama, donuk imgeler, düşünceyi izleme, forum tiyatro, gerçek an, görüşmeler-sorgular, iç ses-kafa sesi, önceki zamana bölme, özel mülkiyet-bitmemiş nesneler, ritüeller seremoniler, sıcak sandalye, süreçsel drama tekniklerini" ise öğretmenlerin bir kısmının hiç bilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Türkçe öğretmenlerinin kullanma düzeyi anketine verdikleri cevaplar incelendiklerinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun en çok "anlatı ve dramatizasyon" tekniğini kullandığı görülmektedir. Diğer teknikleri ise neredeyse hiç kullanmadıkları görülmektedir. Buradan şu sonuca ulaşılabilir; öğretmenlerin iyi düzeyde bildiği "doğaçlama, rol oynama, pandomim, rol değiştirme, rol kartları" gibi teknikleri az kullandıkları; "bölünmüş ekran, dedikodu halkası, resim yapma, toplantı düzenleme, düşünceyi izleme" tekniklerini ise hiç kullanmadıkları görülmektedir.

Türkçe öğretmenlerine göre Türkçe dersi için en uygun drama teknikleri; "anlatı, doğaçlama, dramatizasyon, kenardan yönlendirme, müzikle drama, pandomim, rol değiştirme, rol oynama, zihinde canlandırma" teknikleridir. Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine göre bu teknikleri kullanma nedenleri; öğrencinin ifade becerisini geliştirmesi yaratıcılık ve hayal gücünü arttırması, öğrenmede kalıcılığı sağlaması ve derste rahatlıkla uygulanabilir olmasıdır.

Türkçe öğretmenlerinin bu teknikleri genellikle kitaptaki metne göre canlandırma yaparak ve doğrudan canlandırma şeklinde uyguladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerini uygularken karşılaştıkları güçlüklerin-öğretmenlerin drama teknikleri hakkındaki bilgi eksikliği, sınıf mevcudunun kalabalık olması, sınıf yönetiminde yaşanan sorunlar, mekân eksikliği, öğrencilerin drama konusunda yetersizliği, sınav kaygısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Drama tekniklerinin yaygınlaşması için öğretmenlere uygulamalı dersler verilmesi, seminer ve hizmet içi hizmet düzenlenmesi ders kitaplarındaki metinlerin drama tekniklerine göre düzenlenmesi sonuçlarına ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlardan yola çıkarak uygulamaya yönelik ve yapılacak araştırmaya yönelik öneriler sunulmuştur.

6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Çalışmada öğretmenlerle yapılan görüşmelerde drama tekniklerini uygularken karşılaşılan güçlüklerde öğretmenlerin sınıfta çok fazla gürültü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin drama konusunda bilgisinin ve farkındalığının artırılması, dramanın tiyatro veya piyes çalışmaları gibi anlaşılmasının önlenmesi amacıyla öğrencilere yönelik üniversite-okul işbirliği ile uygulamalı eğitim verilebilir.
2. Yine bu doğrultuda proje okulları oluşturularak bu okullarda öğretmenlerle konulu atölye çalışmaları yapılabilir.
3. Öğretmenler sahne, kostüm, dekor gibi eksiklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu, öğretmenlerin dramayı tiyatro olarak algıladıklarını göstermektedir. Öğretmenlere verilecek eğitimlerde drama ve tiyatro arasındaki ayrımın yapılması ve dramanın sonuçtan ziyade sürece dayalı olduğunun belirtilmesi önerilebilir.
4. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin ve öğrencilerin drama konusunda uygulama yapacak yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, öğretmen ve öğrencilere dramayla ilgili bilgi vermek, dramayla ilgili farkındalık oluşturmak için çalışmaya istekli

öğretmen ve öğrenciler ile yıl içerisinde belli aralıklarla drama günleri düzenlenebilir

5. Yapılan görüşmelerde Türkçe öğretmenleri sınıf mevcudunun kalabalık olması ve drama yapılacak bir salonun bulunmamasından yakınmaktadırlar. Yeni yapılacak okul binalarında drama salonlarına yer verilmesi önerilebilir.

6.2.2. Yapılacak Araştırmaya Yönelik Öneriler

1. Bu araştırmanın evreni Adana il merkezi (Seyhan, Çukurova ve Yüreğir ilçeleri) ile sınırlandırılmış olup Türkçe öğretmenlerinin drama tekniklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik benzeri çalışmalar Türkiye'nin farklı illerinde de gerçekleştirilerek drama tekniklerine yönelik farkındalık arttırılabilir.
2. Türkçe öğretiminde hangi drama tekniklerinin daha işlevsel olduğuna dair durum incelemesi yapılabilir.
3. Bu çalışma öğretmenlerle sınırlandırılmış olup gelecekteki çalışmalar öğrenciler ve veliler ile yapılırsa drama tekniklerine olan ilgi artacaktır.
4. Alanyazın incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinin drama konusunda görüşlerini ele alan çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Dramanın uygulayıcısı Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların artırılması önerilebilir
5. Türkçe eğitiminde dramayla ilgili çalışmaların "yöntem karşılaştırması, dramanın öğrenci başarısı üzerine etkisi, dil becerilerine etkisi" gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Türkçe eğitiminde drama konusunda farklı araştırma yöntemleri ve veri toplama araçlarının kullanıldığı çalışmalara yer verilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, F. B, Ulu, M. (2019). Müzede sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanımına ilişkin uzman görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi, Retrived July 1*.

Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun ve Yaratıcı drama ilişkisi*, Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Adıgüzel, H. Ö. (2006a). Bir iletişim yolu olarak. (Editör: H. Ömer Adıgüzel). *Yaratıcı drama (1985-1998 Yazılar)*. Ankara: Naturel Yayınları, 198-202.

Adıgüzel, H. Ö. (2006b).Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Dergisi. 1 (1),* 17-29.

Adıgüzel, H. Ö. (2007a). Drama ve öğrenme ortamları. (Editör: Ali Öztürk). *İlköğretimde drama*. (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 33-47.

Adıgüzel, H. Ö. (2007b). Dramada amaç ve özellikler. (Editör: Ali Öztürk) *İlköğretimde drama* (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 19-32.

Adıgüzel, H. Ö. (2007c). Dramada temel kavramlar. (Editör: Ali Öztürk). *İlköğretimde drama* (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1-18.

Adıgüzel, H. Ömer (2008). Türkiye'de eğitimde yaratıcı dramanın yakın tarihi. *Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Dergisi. 1 (5),* 7-49.

Adıgüzel, H. Ömer (2015). *Eğitimde yaratıcı drama.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Akar Vural, R. ve Somers, J. W. (2012). *Hümanist ilköğretim programları için ilköğretimde drama: kuram ve uygulama.* Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Aral, N., Baran, G., Pedük, Ş. ve Erdoğan, S. (2003). *Eğitimde drama*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.

Aslan, N. (2007). Dramada dört temel kavram, dört temel teknik: rol oyunu, doğaçlama, dramatizasyon ve oyun. *Türkiye 9. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Kitabı*. 22-24 Haziran, Ankara: Oluşum Yayınları, 35-37.

Ataş, M. (2014). *İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin konuşma kaygılarının drama teknikleri aracılığıyla azaltılması*. Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.

Aytaş, G. (2008). *Türkçe öğretiminde tematik yaratıcı drama* (1. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

Aykaç, M. (2011) Türkçe *öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Bilek, E. (2009). *İlköğretim üçüncü sınıf hayat bilgisi dersinde dramatizasyon yönteminin öğrencilerin sosyal-duygusal uyumlarına ve akademik başarılarına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). Bi*limsel araştıma yöntemleri*, PegemA Akademi, Ankara.

Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2018). Designing and conducting mixed methods research, Thousand Oaks, CA: Sage.

Demirel, Ö. (2003). *Türkçe öğretimi.* 5. baskı. Ankara: PegemA Yayınevi.

Demirel, Ö. ve Yağcı, E. (1999). *Öğretim ilke ve yöntemleri (Anadolu öğretmen liseleri için)* (1. Baskı). İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Dirim, A. (1998). *Okul öncesi eğitiminde yaratıcı drama.* İstanbul: Esin Yayınevi.

Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme (3.Baskı),* Ankara: Anı Yayıncılık.

Güler, M. (2015). *Sınıf ve branş öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algı düzeyleri ve görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi, Amasya.

Gültekin, F. (2018). *Okuma yazmaya geçişte drama yönteminin kullanımına dair ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Güney, S. (2009). *Drama tekniklerinden ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda kullanımı (dede korkut hikâyeleri örneği)*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Erzurum.

Gürol, A. (2002). *Okulöncesi eğitim öğretmenleri ile okulöncesi öğretmen adaylarının eğitimde dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

İşyar, Ö. Ö. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde drama kullanımına illişkin yeterlik algıları ve drama kavramına yönelik metaforları ile görüşlerinin incelenmesi.* Mersin Üniversitesi, Mersin.

Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J. ve Turner, L. A. (2007) Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research, 1(2),* 112-133.

Kara, Ö. T. (2000). *Türkçe öğretiminde yaratıcı drama. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi,* Erzurum.

Kara, Ö. T. (Eylül-Ekim 2007). Eğitimde hayata açılan pencere drama. *Osmaniye Rehberi, (40–41),* 16–18.

Kara, Ö. T. (Ocak-Şubat 2008). Dramayla Türkçe öğreniyorum. *Osmaniye Rehberi, (44–45),* 34–35.

Kara, Ö. T. (2009). Çağdaş eğitimde drama lideri olarak Türkçe öğretmeni. *Eğitimde Drama, Türkiye 10. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Kitabı*. 20-22 Haziran, Ankara: Oluşum Yayınları, 67-68.

Kara, Ö. T. (2010). *Dramayla öykü oluşturma yönteminin ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretimine etkisi,* Doktora tezi Selçuk Üniversitesi, Konya.

Kara, Ö. T. (2014). Türk dili ve edebiyatı öğretimi. M.D. Erdem ve A. Akkaya (Ed.), *Türk dili ve edebiyatı dersinde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri*. Ankara: Pegem Akademi

Karadağ, E. (2005). *Eğitim yönetimi ve öğretim yöntemleri ilişkisi kapsamında drama yönteminin değerlendirilmesi*, Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Kardaş, N. (2018). *Drama etkinliklerinin 7. sınıf öğrencilerin Türkçe dersi konuşma becerisi ve kaygısına etkisi: karma yöntem araştırması*. Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi, Siirt.

Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2005). *Kuramdan uygulamaya ilköğretimde drama*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Karapınarlı, R. (2007). *İlköğretim 7. sınıf matematik dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarı ve kalıcılık düzeyine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi, Muğla.

Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Karateke, E. (2006). *Yaratıcı dramanın ilköğretim II. kademe 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine olan etkisi*. Yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.

Kaşıkçı, M. (2015). *Matematik tarihi dersinde drama yönteminin ilköğretim matematik öğretmen adaylarının bilgi, inanç ve tutumlarına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Kavcar, C. (2006). Örgün eğitimde dramatizasyon. (Editör: H. Ömer Adıgüzel). *Yaratıcı drama (1985-1998 Yazılar)* Ankara: Naturel Yayınları, s.18-28.

Kavcar, C. Oğuzkan, F. A. ve Sever, S. (1995). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.

Köklü, S. (2003). *Türkçe öğretiminde 7. ve 8. sınıf öğrencilerine dinlediğini anlama davranışının kazandırılmasına dramatizasyonun etkisi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Koç, İ. (2013). *Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde drama yöntemini uygulama ve drama tekniklerine ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.

Koçpınar, Y. M. (2018). *Yaratıcı drama yönteminin kelime öğrenimine etkisi.* Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Law, Y. K, Lam, S. F., S. H., Law,W., & Zoe, W. Y. (2017). Enhancing peer acceptance of children with learning difficulties: classroom goal orientation and effects of storytelling programme with drama techniques. *Educational Psychology, 37,*537-549.

Moghaddam, M. S. (2017). Using drama and drama techniques to teach english coservation to english as a foreign language learnes. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature, 7,* 63-68.

Oğuzkan, A. F. (1993). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Emel Matbacılık.

Orta, A.Z. (2009). *Etkili iletişim sürecinde kişilerarası iletişim becerileri ve yaratıcı drama uygulama örneği*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.

Özbey, Ö. F. (2017) *Türkiye'de drama yöntemi ile yapılan çalışmaların etkililiğinin incelenmesi: bir meta analiz çalışması*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: yaratıcı drama. *Kurgu, (18),* 251-259.

Öztürk, A. (2007a). Dramada teknikler. (Editör: Ali Öztürk). *İlköğretimde drama*. (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 125-141.

Öztürk, A. (2007b). *İlköğretimde drama* (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Öztürk, A. (2006).Yaratıcı *dramanın eğitsel boyutları*. (Editör: H. Ömer Adıgüzel). *Yaratıcı drama (1985-1998 Yazılar)*. Ankara: Naturel Yayınları, 113-122.

Robson, R. A. (2018). *The use of drama - based techniques in higher education teaching*. London: Degree of Doctorate, Universty of Greenwich

Sarı, M. (2007), *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: düşük ve yüksek okul yaşam kalitesine sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma*. Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Sever, S. *(2004). Türkçe öğretimi ve tam öğrenme (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.*

Sever S., Kaya Z., Aslan C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe öğretimi*. Ankara: Morpa Yayınları.

Sivrioğlu, S. (2014). *Y*abancı *dil olarak Türkçe öğretiminde yaratıcı dramanın konuşma becerisine etkisi*. Yüksek lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Şahbaz, Ö. (2004). *İlköğretim 4. sınıf "canlılar çeşitlidir" ünitesinde yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin sözel yaratıcılıklarına, başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Şimşek, A. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Tashakkori A., ve Creswell, J. W., (2007). The new era of mixed methods [Editorial]. *Journal of Mixed Methods Research, 1(1)*, 3-7.

Tekin, H. (1980). *Okullarımızda Türkçe öğretimi*. Ankara: Mars Matbaası.

Tutuman, O. Y. (2011). *Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı drama uygulama ve yeterlilikleri*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). *Tiyatro ve canlandırma*. Ankara: Akçağ Yayınevi.

Yazkan, M. (2000*). İlköğretim okullarının I. kademesinde dinlediğini anlama davranışının kazandırılmasına dramatizasyonun etkisi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

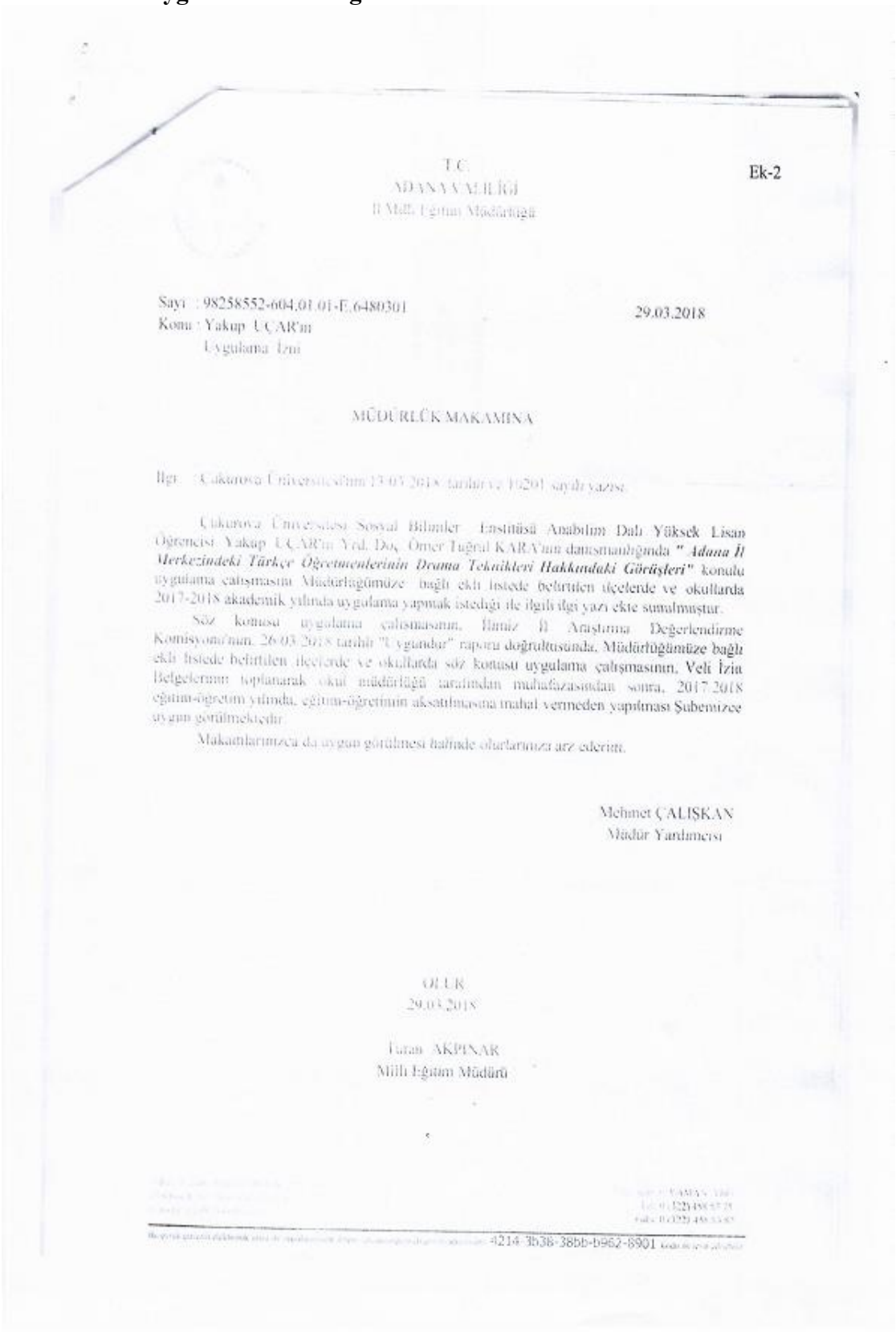
Yeşilyurt, E. (2011). *6. Sınıflarda yapım eklerinin öğretimine yaratıcı drama yönteminin etkisi*. Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2012). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK 1. Anket Uygulama İzin Belgesi

T.C.
ADANA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Ek-2

Sayı : 98258552-604.01.01-E.6480301
Konu : Yakup UÇAR'ın
Uygulama İzni

29.03.2018

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : Çukurova Üniversitesi'nin 13.03.2018 tarihli ve 19201 sayılı yazısı.

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı Yüksek Lisan Öğrencisi Yakup UÇAR'ın Yrd. Doç. Ömer Tuğrul KARA'nın danışmanlığında ***" Adana İl Merkezindeki Türkçe Öğretmenlerinin Drama Teknikleri Hakkındaki Görüşleri"*** konulu uygulama çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı ekli listede belirtilen ilçelerde ve okullarda 2017-2018 akademik yılında uygulama yapmak istediği ile ilgili ilgi yazı ekte sunulmuştur.

Söz konusu uygulama çalışmasının, İlimiz İl Araştırma Değerlendirme Komisyonu'nun, 26.03.2018 tarihli "Uygundur" raporu doğrultusunda, Müdürlüğümüze bağlı ekli listede belirtilen ilçelerde ve okullarda söz konusu uygulama çalışmasının, Veli İzin Belgelerinin toplanarak okul müdürlüğü tarafından muhafazasından sonra, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, eğitim-öğretimin aksatılmasına mahal verilmeden yapılması Şubemizce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi hususunda olurlarınıza arz ederim.

Mehmet ÇALIŞKAN
Müdür Yardımcısı

OLUR
29.03.2018

Turan AKPINAR
Milli Eğitim Müdürü

4214 3b38 38bb b962 8901

EK 2. Anket Formu

Değerli Öğretmenler,

Bu araştırma Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalında yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı; "Adana İl Merkezindeki Türkçe Öğretmenlerinin Drama Teknikleri Hakkında Görüşlerini" incelemektir. Elinizdeki anket "Kişisel Bilgi Formu, 'Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerine İlişkin Bilgi Düzeyi Anketi', 'Türkçe Öğretmenlerinin Drama Tekniklerini Kullanma Düzeyi Anketi' ve 'Drama Teknikleri Hakkında Açık Uçlu Soru Anketi'nden oluşmaktadır. Lütfen maddelerin karşısındaki ilgili kutucuklardan size uygun olanı (X) şeklinde işaretleyiniz. Tüm maddelerin işaretlenmesine dikkat ediniz.

Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Yakup UÇAR
Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans
Öğrencisi

1. BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER FORMU

1- Cinsiyet

( ) Kadın ( ) Erkek

2- Öğretmenlik mesleğinde hizmet süreniz

( ) 0-5 yıl
( ) 6-10 yıl
( ) 11-15 yıl
( ) 16-20 yıl
( ) 21-25 yıl

3-.Eğitim aldığınız fakülte programında seçmeli ya da zorunlu "Tiyatro", "Drama", "Tiyatro ve Drama Uygulamaları", Tiyatro ve Canlandırma" vb. derslerden herhangi birisi var mıydı? Eğer yoksa bunların dışında drama ile ilgili almış olduğunuz bir eğitim var mıdır? Uygun seçeneği/ seçenekleri işaretleyiniz.

( ) Tiyatro
( ) Drama
( ) Tiyatro ve Drama Uygulamaları
( ) Tiyatro ve Canlandırma
( ) Mezun olduğum programda drama yöntemine yönelik ders aldım**.**
( ) Drama ile ilgili hizmet içi eğitim programına katıldım.
( ) Özel Kurs ve derneklerden eğitim aldım.
( ) Drama ile ilgili hiçbir eğitim almadım
( ) Diğer….

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).

2. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN DRAMA TEKNİKLERİNE İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYİ ANKETİ

1.Aşağıda belirtilen drama teknikleri hakkında bilgi durumunuzu işaretleyiniz.	**(5) Tamamen Biliyorum**	**(4) Biliyorum**	**(3) Kararsızım**	**(2) Kısmen Biliyorum**	**(1) Hiç Bilmiyorum**
1-Anlatı					
2-Bölünmüş ekran					
3-Dansla drama					
4-Dedikodu halkası					
5-Doğaçlama					
6-Donuk imgeler					
7-Dramatizasyon					
8-Düşünceyi izleme					
9-Fotoğraf anı/tablo					
10-Forum tiyatro					
11-Gerçek an					
12-Geriye dönüş (flash back)					
13-Görüşmeler / sorgular					
14-İç ses / kafa sesi					
15-Katılımcı liderlik (öğretmenin role girmesi)					
16-Kenardan yönlendirme (dışarıdan yönlendirme)					
17-Kukla draması					
18-Mektuplar					

19-Müzikle drama					
20-Önceki zamana bölme					
21-Özel mülkiyet - bitmemiş nesneler					
22-Pandomim					
23-Resim yapma					
24-Ritüeller seremoniler					
25-Rol değiştirme					
26-Rol içinde yazma					
27-Rol kartları					
28-Rol oynama					
29-Sıcak sandalye					
30-Süreçsel drama					
31-Toplantı düzenleme					
32-Zihinde canlandırma					

3. BÖLÜM

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN DRAMA TEKNİKLERİNİ KULLANMA DÜZEYİ ANKETİ

1.Aşağıda belirtilen drama tekniklerini derslerinizde kullanma sıklık düzeyinize göre işaretleyiniz.	**(4) Çok sık Kullanıyorum**	**(3) Orta sıklıkta Kullanıyorum**	**(2)Az Kullanıyorum**	**(1) Hiç Kullanmıyorum**
1-Anlatı				
2-Bölünmüş ekran				
3-Dansla drama				
4-Dedikodu halkası				
5-Doğaçlama				
6-Donuk imgeler				
7-Dramatizasyon				
8-Düşünceyi izleme				
9-Fotoğraf anı/tablo				
10-Forum tiyatro				
11-Gerçek an				

12-Geriye dönüş (flash back)				
13-Görüşmeler/ sorgular				
14-İç ses / kafa sesi				
15-Katılımcı liderlik (öğretmenin role girmesi)				
16-Kenardan yönlendirme (dışarıdan yönlendirme)				
17-Kukla draması				
18-Mektuplar				
19-Müzikle drama				
20-Önceki zamana bölme				
21-Özel mülkiyet / bitmemiş nesneler				
22-Pandomim				
23-Resim yapma				
24-Ritüeller seremoniler				
25- Rol				

değiştirme				
26- Rol içinde yazma				
27- Rol kartları				
28-Rol oynama				
29-Sıcak sandalye				
30-Süreçsel drama				
31-Toplantı düzenleme				
32-Zihinde canlandırma				

4. BÖLÜM

DRAMA TEKNİKLERİ HAKKINDA AÇIK UÇLU SORU ANKETİ

1. Türkçe dersi için hangi drama tekniğinin veya tekniklerinin en uygun olduğunu düşünmektesiniz? Niçin?

2. Türkçe öğretimi dersinde kullandığınız bir drama tekniğini nasıl uyguladığınızı açıklayınız.

3. Drama tekniklerini uygularken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?

4. Türkçe eğitiminde drama tekniklerinin kullanımının yaygınlaşması için ne gibi çalışmalar yapılmalıdır?

5. Buradaki sorulara verdiğiniz yanıtların dışında eklemek istediğiniz görüşünüz varsa lütfen yazınız.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Yakup UÇAR
Doğum Tarihi: 02 / 12 / 1991
Doğum Yeri: Adana-Karaisalı
e-posta: yakupucar@yandex.com
Yabancı Dil: İngilzce

EĞİTİM DURUMU

2015-201 Çukurova Üniversitesi İlköğretim Blümü
2011-2015 Çukurova Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü (Lisans)
2005-2009 Karaisalı Lisesi
1997-2005 Şehit Mehmet Çalışkan İlköğretim Okulu

ÇALIŞTIĞI KURUM

2015- Karaisalı İlçe Halk Kütüphanesi Memurluğu
(Karaisalı/ADANA)